

I.Kar:

Ký-ri-e e-lé - i-son.

II.Kar:

Chrí-ste e-lé - i-son.

Együtt:

Ký - ri - e e - lé - i - son.

Ezután a pap intonál, a Kar pedig felel:

R. Amen.

V. Pater noster stb. (secreto).

V. Et ne nos inducas in tentationem.

R. Sed libera nos a malo.

V. A porta inferi.

R. Erue, Dómine, ánimam ejus.

(ánimas eórum.)

V. Requiescat in pace.

(Requiescant)

R. Amen.

V. Domine, exáudi orationem meam.

R. Et clamor meus ad te véniat.

V. Dóminus vobiscum.

R. Et cum spíritu tuo.

Miatyánk... stb. (halkan)

És ne vígy minket a kísértésbe.

De szabadíts meg a gonosztól.

A pokol kapujától.

Szabadítsd meg lelkét (lelküket).

Nyugodjék békességben.

Amen.

Uram, hallgasd meg könyörgésemet.

És kiáltásom jusson eléd.

Az Úr legyen veletek.

És a te lelkeddel.

Orémus. Absolve, quaesumus, Dómine, ánimam famulí tui (famulae tuae) N. ab omni vinculo delictórum: ut in resurrectionis glória, inter sanctos et electos tuos resuscitátus (resuscitata) respiret. Per Christum Dominum . . .

R. Amen.

V. Réquiem aetérnam dona ei Dómine.

R. Et lux perpétua luceat ei.

V. Requiescat is pace.

R. Amen.

V. Anima ejus et ánimae ómnium fidélium defunctórum per misericórdiam Dei requiescant in pace.

R. Amen.

K ö n y ö r ö g j ü n k. Oldozd föl, Urunk, szolgáló (szolgátó) N. lelkét bűneinek minden bilincsétől, hogy a feltámadás dicsőségében, szenteid és választottaid között feltámadva enyhülést nyerjen. A mi Urunk Jézus Krisztus által . . .

Amen.

Adj, Uram, neki örök nyugodalmat.

És az örök világosság fényeskedjék neki.

Nyugodjék békességben.

Amen.

Az ő lelke és minden elhunyt hívő lelke Isten irgalmából békességben nyugodjék.

Amen.

Amíg a pap a sekrestyébe vonul, vagy ha nem volna absolutio, akkor mindjárt az utolsó evangélium után nagyon helyes és ajánlatos egy magyar halottas éneket, vagy más alkalmas magyar népéneket (pl. Sz. V. U. 154. Jézusomnak Szívén, Sz. V. U. 146. Hol vagy én szerelmes Jézus Krisztusom) énekeltetni.

2. KISMISE (Missa lecta)

XII. Pius pápa a szent liturgiáról szóló apostoli körlevelében azt kívánja, hogy a hívek minél jobban kapcsolódjanak be a szentmise áldozatba. Föl is sorolja azokat a módokat, amelyek ezt a bekapcsolódást megkönnyíthetik. „Dicséretre méltó az a törekvés, hogy a Liturgia külsőleg is olyan szent cselekménnyé váljék, amelyben az összes jelenlevők tevékenyen résztvesznek. Különböző úton-módon lehet ezt a részvételt elérni: vagy úgy, hogy a nép a szertartások előírásainak megfelelően maga válaszol a papnak, vagy pedig a szentmise illető részéhez illő éneket énekel, vagy pedig ezt a két módot egybeköti.“ (Mediator Dei 103.)

A szentmisébe való bekapcsolódásnak tehát nagyon alkalmas — és a hagyomány által nagyon is megszentelt és eredményes eszköze: a hívek közös éneke honi nyelven, és pedig a szentmise részeinek megfelelő énekekkel.

KISMISE SZÍNBEN

Hogyan válogassuk meg a szentmise népénekeit? Milyen legyen a népénekes szentmise énekrendje?

Négy szempont szerint állíthatjuk össze az énekeket: 1. a szentmise liturgiája, 2. az ünnep, ill. az ünnepkör, 3. az alkalom és 4. a változatosság (tartalmi és zenei) szerint.

Legegyszerűbb eset az, ha egy miseéneket végigénekelünk úrfelmutatásig, utána pedig egy Jézusról szóló, vagy egy szentségi éneket ugyancsak végig. Pl. *Keresve ó fölség téged* (228.) a mise első felére; és *Szerelmes édes Jézusom* (130.) úrfelmutatás után, egészen a mise végéig. Így két énekkel nagyjából lépést tartottunk a szentmise menetével; csak zeneileg — és így persze hangulatilag is — ez nagyon szegényes; változatosabbá tudjuk tenni egy-két „betéttel“.

a) Begyökerezett, de nem mindig helyes gyakorlat szerint följajánlásra szoktak egy Mária-éneket elhelyezni. Ha Mária-ünnepekről van szó, akkor ez a gyakorlat nem mondható rossznak, vagy liturgia-ellenesnek, mert hiszen a Mária-ünnepeken a szentmise hivatalos offertóriumja is legtöbbször az Ave Maria, vagy más Szűz Máriára vonatkozó ének.

De a liturgikus érzék mai kifejlődése mellett jobb, ha offertóriumra a miseének följánlási strófáját meghagyjuk, és a betétet előbbre hozzuk a Glória utánra, a szentmiseének úgynevezett tanító részébe. Így még a liturgia menetéhez is közelebb jutunk, mert hiszen — az oratio, lectio, graduále-csoport és evangélium legtöbbször az illető szentire vagy annak érényeire vonatkozik. Offertóriumkor pedig folytatjuk a miseének följánlási strófáját.

b) Némelykor — liturgiailag egészen helyesen — kicserélhetjük a miseének följánlási strófáját egy olyan másik énekkel, amely egészen világosan és szépen fejezi ki a följánlási gondolatot. Így pl. *Néked én Jézusom* (148.), *Fölkelt a nap már* (254.) 3. versszaka, *Jézus, Mária* (255.), *Örvendezzünk jertek* (257.).

c) Áldozás után is megfér és elfér egy új ének. Ez lehet Jézusról szóló, vagy áldásra szóló (269—274.), de lehet bátran Mária-ének vagy szentről szóló is, mert hiszen a szentmise hivatalos communiója és postcommuniója legtöbbször szintén összefügg az illető szenttel vagy legalább is utal rá. De közvetlenül az áldozás alatt vagy áldozás után ne kezdjünk ilyen éneket, hanem először énekeljük el még a szentségi éneknek megfelelő áldozási strófáját (vagy pedig *Édes Jézus neked élek*) és azután térjünk át az új betétre. — Persze, ha ez az új ének Jézusról szólna, akkor kezdhethetjük mindjárt áldozás után, sőt még az áldoztatás alatt is.

d) Az alkalmi éneket (Mária-ének, szentről szóló, vagy más alkalmi ének) mindjárt a *mis kezdetére* is tehetjük és énekelhetjük följánlásig. Hiszen a szentmise hivatalos bevezető éneke az introitus is ilyen alkalmi ének, amely szoros összefüggésben áll az illető szenttel vagy ünneppel — mint a szentmiseének egész tanító része —, sőt az egész misét ennek a bevezető éneknek első szaváról nevezték el pl. *Rorate* vagy *Loquebar* mise, *Gaudete* vagy *Laetare* vasárnapja stb. — Nincs tehát akadálya annak, hogy egy szentről szóló vagy más alkalmi énekkel kezdjük a misét, följánlaskor pedig egy miseéneket állítunk be, persze a följánlási strófával.

Ugyanígy gazdálkodhatunk az egyes ünnepkörök énekeivel is, pl. az ádventi, nagybőjti, husvéti stb. énekekkel.

Ha azután több ének közt választhatunk, arra is ügyeljünk, hogy azok tartalom, hangneme és stílus szempontjából is változatosak legyenek, hogy ne kelljen mind a négy éneket egymás után végigkínlódni.

Álljon itt két változatos példa.

1. Hazafias alkalomra (okt. 6., március 15., a hazáért, foglyokért stb.):

mise elejére: *Mért feledkezel el* (305.); annál is inkább, mert ez az ősi énekszöveg a sexagesima vasárnap introitusának a tartalma, nagy világégés idejéből;

följánlásra: *Kezdődik az ének* (229.) följánlási strófái és a Sanctusa;

úrfelmutatás után: *Üdvözlégy szent orvosunk* (282.), megfelelő alkalmi strófáival (összesen 12 van!);

áldozás után: *Édesanyja, Nagyasszonya* (286.), vagy *Boldogságos Krisztus Anyja* (288.) 5—7. strófái.

Persze, ezeket az énekeket lehet másokkal, erre alkalmasokkal kicserélni.

2. Szent Péter ünnepeire:

mise elejére: *Szent Péter apostol nagy dicséretét* (212.);

följánlásra: *Kegyességgel hívsz ó Jézus* (226.) 4. strófájától;

úrfelmutatás után: *Istenség mélysége* (117.);

áldozás után: *Két oszlopa igazságnak* (211.).

Így e négy ének három különböző korú, stílusú és hangnemű dallama változatos lesz tartalmában és zenéjében is.

De az énekrendnek illetén való elkészítése föltételezi, hogy a kántor jól ismerje a Sz. V. U. dallamait és szövegeit, no meg hogy a népet is tanítsuk!

Határozottan rossz és liturgia-ellenes volna úrfelmutatás után nem az Oltáriszentségről vagy Jézusról szóló éneket beállítani; a miseének egyes strófáit nem a nekik megfelelő részen elhelyezni; Szűz Máriának, szenteknek, más alkalmi ünnepeknek napján nem a megfelelő, esetleg a saját énekét venni, hanem más, nem oda való, vagy az ünneppel semmi összefüggésben nem levő éneket énekelni.

A fönt közölt példák és útmutatások nem föltétlen szabályok, de magas lelki és művészi nívót jelentenek, pap, kántor és nép részéről egyaránt. Ötletszerűen azonban ne ugorjunk egyik énekről a másikra; a nép is tudja mindig, hogy mit miért énekelünk; ne koptassuk el a régi énekeket, hanem tanuljunk hozzájuk mindig újat is, de viszont ne énekeljünk mindig csak új énekeket, mindig más sorrendben, hanem élvezzük is ki a már jól kitaposott utakat. Legyen a népének a népnek igazán mindennapi kenyere. Tegyük minél izletesebbé és táplálóbbá!

Amennyiben a Kar még nem birkózott volna meg az énekes nagymise hivatalos énekeivel, és kénytelenek volnánk nagymise alatt is magyarul énekelni, úgy a fenti énekrend elgondolása itt is érvényes. Kétségtelenül a legünnepelesebbek és a változó liturgikus helyzetekhez is a legjobban alkalmazkodnak a „Magyar Kismisék“ (Sz. V. U. 233., 234. és gyászmisére 251., 252.) énekei. Ha a szentmisében sequentia volna (husvét, pünkösöd, Úrnapja, Hétfájdalmú Szűz, Fájdalmas péntek), akkor szentlecke után föltétlenül iktassuk be annak magyar szövegét és dallamát az Sz. V. U.-ból. Úrfelmutatás után csakis Oltáriszentségről vagy Jézusról szóló éneket adjunk elő. — Deo gratias után nagyon ajánlatos a napnak megfelelő éneket, vagy áldásra (kimenőre) szóló éneket elővenni. (Szentbeszéddel kapcsolatos útmutatást lásd a 281. old.).

KISMISE GYÁSZBAN

Feketében mondott kismise alatt a gyászmiseénekek közül választunk és annak strófáival követjük a szentmise menetét. Szentleckére és gradualére a Dies irae sequentiának valamelyik magyar szövegét és dallamát vesszük elő. Sz. V. U. 237. Ama végső harag napja, 251/b. Napja Isten haragjának, és 252/b. Ama szörnyű napja.

RECITÁLT MISE

A szentmisébe való bekapcsolódásnak az éneken kívül egy másik módja, a közös és hangos imádság, a recitálás.

A Mediator Dei apostoli körlevél a rituskongragációnak ez ügyben már előzőleg hozott rendeleteinek szellemében a püspökökre (ordináriusokra) bízta, hogy saját egyházmegyéjük területén mennyit engednek, vagy mennyit akarnak megvalósítani a recitálásból, persze mindig a liturgikus szabályoknak megfelelően. (Mediator Dei 107.)

A liturgia szellemében végzett recitálások csakis a kismisékre vonatkozhatnak — hiszen a nagymisében minden pontosan meg van határozva, hogy mit, mikor kell énekelni.

Kismisén viszont recitálhatunk akár magyarul, akár latinul.

A latin recitálásra vonatkozó rendelkezések:

1. A nép válaszolhat a papnak, vagyis hangosan és közösen imádkozhatja mindazt, amit a csendes szentmisében a ministráns szokott mondani. (Mediator Dei 103.)
2. A nép hangosan recitálhatja mindazt, amit a nagymisében a Kar köteles énekelni, tehát az állandó és változó részeket. (Mediator Dei 103. és a rituskongregáció 1935. nov. 30-án kelt levele a genovai bíborshoz.)
3. Nem szabad hangosan recitálni a kánont és a secretákat. (1922. aug. 4.)

A magyar recitálásra vonatkozó elvek:

1. Bármit is recitálunk a kismise alatt, az lehetőleg szó szerinti, de egyben szép és jó magyar fordítása legyen a missale imádságainak, és legyen meg az egyházi jóváhagyása.
2. Lelkipásztori szempontok fogják javasolni, hogy mit, és mennyit recitáljunk. (Szempontok: az imádkozó tömeg lelki fogékonysága és szellemi intelligenciája, változatosság, időtartam stb.) Mint minimum szerepelne ilyen recitált misén a közgyónás (Confiteor), a Hiszekegy (apostoli hitvallás), a Miatyánk, az Isten bányája, egy áldozás előtti ima és az Uram nem vagyok méltó; úgyszintén a mise utáni imádságok közül az Üdvözlég Királyné és a Szent Mihály arkangyal kezdetű imák.

De akár latinul, akár magyarul recitálunk, annak egyöntetűen, szépen, méltóságteljesen kell történnie, mellözve minden kiabálást, hadarást vagy nyújtást.

A recitálást ajánlatos énekléssel összekötni. (Mediator Dei 103.) Ez a mód lesz talán a legváltozatosabb és leggyümölcsözőbb a nagytömeg számára.

Útmutatásul s egyben a kántor (vagy a Kar) gyakorlati használatára közöljük az eddig legjobban bevált recitált mise szövegét és menetét énekkel összekötve.

A mise kezdetére mindjárt — egy pár taktus előjáték után — énekeljük a kiválasztott miseének első strófáját, vagy az ünnepnek megfelelő ének egyik strófáját.

Utána elmondjuk a közgyónást:

Gyónom a mindenható Istennek, | a boldogságos mindenkor Szűz Máriának | szent Mihály főangyalnak | Keresztelő szent Jánosnak | szent Péter és Pál apostoloknak | minden szenteknek és neked atyám | hogy nagyot vétkeztem, gondolatlalt, szóval és cselekedettel. | En vétkem, én vétkem én igen nagy vétkem. | Kérem azért a boldogságos mindenkor Szűz Máriát | szent Mihály főangyalt | Keresztelő szent Jánost | szent Péter és Pál apostolokat | az összes szenteket és téged atyám, | imádkozzatok érettem a mi Urunk Istenünkhöz.

Glóriára elénekeljük a miseének 2. strófáját vagy imádkozzuk:

Dicsőség a magasságban Istennek | és békesség a földön a jóakarátú embereknek. | Dicsérünk téged ! | Áldunk téged! | Imádunk téged! | Dicsőítünk téged! | Hálát adunk neked a te nagy dicsőségedért. | Úr Isten, égi Király, mindenható Atyaisten! | Úr Jézus Krisztus, egyszülött Fiú, | Úr Isten, Istennek Báránya, az Atyának Fia. | Aki elveszed a világ bűneit, irgalmaz nekünk. | Aki elveszed a világ bűneit, fogadd el könyörgésünket. | Aki az Atya jobbán ül, irgalmaz nekünk. | Mert egyedül te vagy a szent, | egyedül te vagy az Úr | egyedül te a legfölségesebb, Jézus Krisztus. | A Szentlélekkel együtt az Atyaisten dicsőségében. Amen.

Utána elénekelhetünk egy alkalmi — a szentről vagy ünnepéről szóló — éneket.

Credo-ra elimádkozzuk a Hiszekegyet, az apostoli hitvallást.

(Ha némely helyen szokásban volna az apostoli hitvallás helyett a niceai hitvallást imádkozni — mint ahogy a pap is ezt mondja a misében —, de meg a Kar által énekelt Credo fordítása miatt is, itt hozzuk a niceai hitvallás magyar szövegét.)

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek, minden látható és láthatatlannak teremtőjében. És egy Úrban, Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, aki az Atyától minden idők előtt született. Isten az Istentől, világosság a világosságtól, igaz Isten az igaz Istentől. Született, nem alkottatott, egylényegű az Atyával, aki által minden lett. Aki érettünk emberekért, és a mi üdvösségünkért leszállott a mennyekből. És testet öltött a Szentlélek által Szűz Máriától és emberré lett. Keresztre is feszítették érettünk Poncius Pilátus alatt, szenvedett, és eltemették. És feltámadt harmadnapon az Irás szerint. És felment a mennybe, ül az Atya jobbán. És újra eljön dicsőséggel ítélni élőket és holtakat, és országának nem lesz vége. És a Szentlélekben, az Úrban és életadóban, aki az Atyától és Fiútól származik. Akit az Atyával és Fiúval együtt imádunk és dicsőítünk, aki szólt a próféták által. És egy szent, katolikus, és apostoli Anyaszentegyházat. Vallok egy keresztséget a bűnök bocsánatára. És várom a halottak feltámadását. És a jövődő örök életet. Amen.

Förlajánlásra először elmondjuk a förlajánlási imákat:

Fogadd el szent Atya | mindenható örök Isten | ezt a szeplőtelen adományt | melyet én, méltatlan szolgád felajánlok neked | élő és igaz Istenemnek | számtalan bűnömért | sértéseimért és hanyagságaimért, | förlajánlom minden itt körülállókéért | sőt minden keresztény hívőkért, | élőkért és holtakért, | hogy nekem és nekik üdvösségünkre válják, az örök életre. Amen.

Felajánljuk neked Urunk, az üdvösség kelyhét és kérjük kegyességedet, | hogy isteni fölséged színe elébe, | a mi és az egész világ üdvösségéért, | édes illattal szálljon föl. Amen.

Alázatos szívvel és törődött lélekkel fogadj el minket Urunk | és add, hogy úgy szálljon ma eléd áldozatunk, | hogy tessék neked, Úr Isten.

Jöjj el, megszentelő, mindenható, örök Isten; | és áldd meg ezt a szent nevednek előkészített áldozatot.

Utána elénekeljük a miseének följánlási strófáját vagy más alkalmi éneket.

Sanctus-ra mondjuk :

Szent, szent, szent a seregek Ura, Istene. | Tele van az ég és föld a te dicsőségeddel. | Hozsanna a magasságban. | Áldott, aki az Úr nevében jön. | Hozsanna a magasságban.

Utána elénekeljük a miseének Sanctusra szóló strófáját.

Úrfelmutatás után azonnal énekelünk egy szentségi vagy Jézusról szóló éneket.

Az első strófa végeztével elimádkozzuk a Miatyánkot, majd folytatjuk az áldozási imákkal :

Isten Báránya, aki elveszed a világ bűneit, | irgalmazz nekünk.
Isten Báránya, aki elveszed a világ bűneit, | irgalmazz nekünk.
Isten Báránya, aki elveszed a világ bűneit, | adj békét nekünk.

Uram, Jézus Krisztus, | aki azt mondottad apostolaidnak: | békét adok nektek; | az én békémet adom nektek; | ne tekintsd az én vétkeimet, | hanem Anyaszentegyházad hitét | és azt jóakaratom szerint tartsd meg békében és egységben | Ki élsz és uralkodol, mint Isten, mindörökkön örökké. Amen.

Uram, Jézus Krisztus, | az élő Isten Fia, | aki az Atya akaratából, | a Szentlélek közreműködésével, | halálod által a világnak életet adtál, | szabadíts meg engem ezen szentséges tested és véred által | minden gonosz-ságomtól és minden rossztól; | add, hogy parancsaidhoz mindig ragaszkodjam | és ne engedd, hogy valaha elszakadjak tőled. | Aki ugyanazon Atyaistennel és a Szentlélekkel élsz és uralkodol Isten örökkön örökké Amen.

Testednek vétele. Uram, Jézus Krisztus, | amelyet én méltatlan, magamhoz venni bátorodom, | ne váljék ítéletemre és kárhozatomra, | hanem kegyesség szerint | szolgáljon lelkem és testem oltalmára és gyógyulására; | Ki élsz és uralkodol | az Atyaistennel és a Szentlélekkel egyetemben: | Isten mindörökkön örökké. Amen.

Most — ha a hívek áldozásáig még volna idő rá — elénekelhetjük a szentségi ének 2. strófáját (A pap Domine non sum dignusára — vagyis a csendítés alatt — énekelhetünk.) De ha erre már nem jutna idő, akkor csendben várunk az áldoztatás előtti áldásig. Ekkor mondjuk :

A mennyei kenyeret veszem magamhoz | és az Úr nevét hívom segítségül.

Uram nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, | hanem csak egy szóval mondd | és meggyógyul az én lelkem. (Háromszor)

Áldoztatás alatt a szentségi éneket folytatjuk, vagy más ide illőt veszünk elő.

Amikor az áldoztatás véget ért, imádkozzuk :

Amit szánkkal magunkhoz vettünk Urunk, | fogadjuk azt tiszta szívbe | és a földi adomány váljék számunkra az örökkévalóság eszközlőjévé.

Tested, Urunk, amit magamhoz vettem és véred, amit ittam, | hassa át bensőmet; | és add, hogy ne maradjon bennem a bűnnek semmi foltja, | miután a tiszta és szent misztériumok megújítottak; | Aki élsz és uralkodol mindörökkön örökké. Amen.

Utána énekelünk. Folytathatjuk a szentségi éneket, vagy előveszünk egy áldásra szólót, vagy más alkalmi éneket állítunk be.

A mise utáni ún. Leo-imádságból az Üdvözlégy Királynét és a Szent Mihály arkangyalt közösen imádkozzuk :

Üdvözlégy Királyné, irgalmasság Anyja, | életünk, édességünk, reménységünk, üdvözlégy! | Hozzád kiáltunk Évának számkivetett fiai. | Hozzád sóhajtottunk sírva és zokogva e siralomvölgyéből. | Fordítsd reánk tehát, Szószólónk, irgalmas szemedet | és e számkivetés után mutasd meg nekünk Jézust, | méhednek áldott gyümölcsét! | Ó irgalmas, ó kegyes, ó édes Szűz Mária!

Szent Mihály arkangyal, védelmezz minket a küzdelemben; | a sátán gonosz kísértései ellen légy oltalmunk! | Esedezve kérjük: „Parancsoljon neki az Isten“. | Te pedig, mennyei seregek vezére, | a sátánt és más gonosz szellemeket, kik a lelkek vesztére körüljárnak a világban, | Isten erejével taszítsd vissza a kárhozat helyére! Amen.

Végezetül a Szent Szűzről, vagy más alkalmi éneket énekelünk.

3. ALDOZTATÁS.

A misén kívüli áldoztatásnak nincs semmiféle egyházzenei kapcsolata. Ha nagymise előtt áldoztatná meg a hívóket a pap (szerpap), mielőtt még a miséhez kivonultak volna, úgy ez is misén kívüli áldoztatásnak számít, ez alatt tehát nem énekelünk és az orgona sem játszik.

Ha kismise előtt áldoztat a pap — miután a miséhez kivonult már —, akkor csendben preludálunk addig, míg a pap meg nem kezdi a lépcsőimádságot. De úgy is jó, ha csak ekkor kezdünk orgonálni. — Szentmise utáni áldoztatásnál (Leo-imádság után) vagy meg sem kezdjük az orgonálást, vagy pedig csendben preludálhatunk, amíg a pap bevégzi az áldoztatást és elvonul az oltártól.

A hívók áldoztatása rendszeresen és liturgiailag a legmegfelelőbbben mise közben történik a pap áldozása után. Nagyon célszerű — főleg hosszabb áldoztatás alatt —, itt egy alkalmas áldozási éneket beiktatni, és pedig Jézusról szólót, vagy a már úgysis soron levő Oltáriszentségi énekek, esetleg egy más szentségi éneknek olyan strófáit, amelyek a szentáldozásra vonatkoznak. Nagyon ide kívánczó ének a Sz. V. U ! 139. Ó Uram, nem vagyok én méltó.

Kis, Karácsonyi ének

*Tegnap harangoztak,
Holnap harangoznak,
Holnapután az angyalok
Gyémánthavat hoznak.*

*Szeretném az Istent
Nagyosan dicsérni,
De én még kis fiú vagyok,
Csak most kezdek élni.*

*Isten dicséretére
Mégis csak kiállok,
De boldogok a pásztorok
S a három királyok.*

*Én is mennék, mennék,
Énekelni mennék,
Nagyok között kis Jézusért
Minden szépet tennék.*

*Új csizmám a sárban
Százszor bepizkolnám,
Csak az Urnak szerelmemet
Szépen igazolnám.*

(Ady)

AZ EGYHÁZIÉV

I. PROPRIUM DE TEMPORE

(Karácsonyi és húsvéti ünnepekör)

Az egyházi évben jelképesen és titokzatosan megismétlődik az egész üdvtörténet (világteremtés — megváltás — utolsó ítélet), és megismétlődik az Úr Jézus élete, működése (karácsony — húsvét — pünkösd). Amint a természet rendjében évről évre újból átéljük tavasztól télig az élet titkait és nagy történéseit, úgy a természetfölötti világban is az egyházi év színes és hangos ünnepeivel résztveszünk Krisztus titokzatos életében és a megváltás szent történéseiben. Az Úr Jézus életének legfontosabb mozzanataihoz (proprium de tempore) évszázadok forgása, alakítása és áhítata folytán hozzájárulnak az előkészítő idők, továbbá a Boldogságos Szűz, a vértanúk és más szentek emléknapijai (proprium sanctorum). Mindez együttvéve meghatározott sorrendben alkotja az egyházi évet.

A liturgia, és ennek keretében az egyházi ének — mint ami legjobban tud hangulatot felkelteni és kifejezni — pontosan kíséri az egyházi év dátumait, ünnepeit, hangulatait.

A kántor és a Kar jó előre figyeli az egyházi naptárt (directorium), hogy időben elkészüljön a megfelelő, ill. előírt énekekkel.

ADVENT

Előkészületi idő az Úr eljövetelére (*adventus*); négy vasárnapot ölel fel karácsony előtt. Az Egyház háromféle Úr-jövetelre készül: az Úr Jézus eljövetelére a földre (karácsony), eljövetelére az egyes lélekhez (kegyelmi, szentségi eljövet), és eljövetelére a világ végén (utolsó ítélet). Ez a hármas hangulat tükröződik vissza az advent liturgiájában, imáiban és énekeiben.

Az adventi vasárnapokon és valahányszor hétköznapokon lilában van a nagymise az *orgona nem szól* (l. 9. o.), legföljebb az éneket kíséri, — kivéve advent 3. vasárnapját (*Gaudete*). Az adventi vasárnapoknak *saját Deo gratias* dallamuk van (l. 84. o.).

Népekes miséken és déleesti ájtatosságokon *adventi énekeket* énekeltetünk (Sz. V. U! 1 — 14.), de szépen illik ebbe az időszakba egy-két más ének is, amelynek adventi vonatkozása van. (Pl. 146. Hol vagy én szerelmes... első négy strófája; 185. Mária, Szűzanya... első strófája; 257. Örvendezzünk, jertek... első strófája; 288. Boldogságos Krisztus anyja... első két strófája, és általában legtöbb Mária-énekünk. (L. még a Függelék Mária énekeit is 28. o.)

Litániákon az időszak Mária-antifóna: az *Alma Redemptoris az adventi responsummal* (l. 291. o.), népeken: Sz. V. U! 201. Üdvözítőnk édesanyja vagy Sz. V. U! 202. Megváltónk szülője.

Legjellegzetesebb az advent liturgiájában nálunk Magyarországon a *Rorate-mise* a Boldogságos Szűz tiszteletére. A Rorate-ra vonatkozólag a különböző egyházmegyékben más és más előírás lehet érvényben. Ha a Rorate mint ünnepélyes votivmise van előírva, akkor ez a szabály: vasárnapokat, Szeplőtelen Fogantatás ünnepét és karácsony vigiliáját kivéve minden nap kora reggel (6, legkésőbb fél 7 órakor) a Rorate mise éneklendő Glóriával és Credóval. (Azokban a plébániai templomokban, amelyekben naponként csak egy mise van, ott december 21-én, Szent Tamas apostol napján sem énekelhető Rorate mise.)

Lépcsőima előtt (egyes egyházmegyékben utolsó evangélium után) a miséző pap hangosan előimádkozza az Úr angyalát, ekkor tehát az orgona elhallgat. Roratén a kimondottan adventi énekeket vesszük sorra.

Sok templomban — nagyon helyesen — szokásban van, hogy a Rorate elején a kántor vagy a Kar elénekli a Rorate introitust. Ezt adventben más alkalmakkor is (déleesti ájtatosságok, adventi szentbeszédok, adventi triduumok stb.) nagyon jól használhatjuk.

Harmatozások egek onnan felülről és a fellegek csepegjék az igazat: nyíljék meg a föld és teremje az Údvözlőt. (Iz. 45, 8.) Megkegyelmeztél, Uram, országodnak, véget vetettél Jákob fogságának. (Zs. 84, 2.) Dicsőség.

Ro - rá - te* caé - li dé - su per,

Intr.
1.

et nú - bes plú - ant jú - - - stum:

a - pe - ri - á - tur tér - ra, et gér - mi -

net Sal - va - tó - rem. Ps. Be - ne - dixísti Dómine

tér - ram tú - am: * a - ver - tí - sti capti - vi - tá - tem Já - cob.

Gló - ri - a Pátri, et Fílio, et Spi - ri - tu - i Sán - cto. *

Sic- ut érat in princípío, et nunc, et sém - per,

et in saé-cu - la sae - cu - ló - rum. A - men.

Ismétlendő a „Rorate“ a Ps.-ig. Vagy:

Rorate caéli désuper, et núbes plúant jústum, aperiátur térra, et gérmínet Salvatórem.

Könnyített dallam:

Ro - rá - te caé - lí dé - su - per, et nú - bes plú - ant jú - stum.

Ant.
1.

1.	Be - ne - dixísti Dómine	tér - ram tú - am:	avertísti captivi - tá - tem	Já - cob.
2.	Glória	Pá - tri, et Fi - lío,	et Spí - tu i	Sán - cto.
3.	Sicut érat in prin -	nunc, et sém - per,	et in saécula saécu - ló - rum.	A - men.
	cípío, et			

Ismétlendő a „Rorate“ a Ps.-ig.

KARÁCSONY (Nativitas Domini)

Az Úr Jézus születésének az ünnepe.

Karácsony vigiliáján — mégha ez vasárnapra is esik — szólhat az orgona.

Karácsony előestéjétől kezdve az időszakai Mária-antifóna után *a responsum megváltozik.* (L. 292. o.)

Az ünnepnek három miséje van: éjfélkor (angyalok miséje), hajnalban (pásztorok miséje) és délelőtt (ünnepi nagymise).

Az éjjeli misétől kezdve már *karácsonyi énekeket* éneklünk. (Sz. V. U! 15. — 36.)

Gondosan ügyeljünk arra, hogy az éjjeli mise szent hangulatát ne szennyezzük be templomba semmiképpen sem illő kurjongatással, kolompolással, furulyázással vagy hasonló dilettáns, botrányos zenéléssel és ilyenfajta énekléssel.

Az orgonás válogassa meg jól karácsonyi prelúdiumait. A liturgia szentségét nem ismerő zeneszerzők „Pastorale” címmel igen sok rossz és a musica sacra követelményeivel homlokegyenest ellenkező fércműveket írtak, amelyeknek istentiszteleteinken nem szabad helyet adnunk. Az orgonálásunkban megnyilvánuló jogos karácsonyi derű és öröm sohasem legyen profán, közönséges, duhaj, és féktelen játék, — vagy éppen táncszerű muzsikálgatás.

A délelőtti nagymise mindig a harmadik (Puer natus est). Ennek a változó részeit itt közöljük.

Introitus

Kisded született számunkra és fiú adatott nekünk, akinek vállán királyi hatalom van: és az ő neve lesz: a nagy határozat hirdetője. (Iz. 9, 6.) Énekeljétek az Úrnak új énekét, mert csodás dolgokat cselekedett. (Zs. 97, 1.) Dicsőség ...

Pú - er* ná - tus est nó - bis, et fi - li - us

Intr.
7.

dá - tus est nó - bis: cú - jus impé -

ri - um sú - per hú - me - rum é - jus:

et vo - cá - bi - tur nó - men é - jus,

má - gni con - si - li - i An - ge - lus.

Ps. Can - tá - te Dó - mi - no cán - ti - cum nó - vum: *

quí - a mi - ra - bí - li - a fé - cit.

Gló - ri - a Pátri, et Filio, et Spi - rí - tu - i Sán - cto *

Síc - ut érat in principio et nunc, et sém - per,

et in saé - cu - la saé - cu - ló - rum. A - men.

Ismétlendő a "Puer natus" a Ps.-ig. Vagy:

Púer nátus est nóbis, et fílius dátus est nóbis: cújus impérium

súper húmerum éjus: ét vocábitur nómen éjus, mágni consílii Angelus.

Graduale és Allelujás vers

A föld határai mind látják Istenünknek szabadítását: újjongjatok az Istennek, országok mind. V. Megismertette az Úr az ő szabadítását: megmutatta a nemzetek előtt igazságát. (Zs. 97. 3,2.) — Alleluja, alleluja. V. Felragyogott előttünk a szent nap: jöjjetek népek és imádjátok az Urat, mert ma nagy világosság szállt a földre. Alleluja.

Vi-dé-runt ómnes* fí-nes tér-rae sa-lu-tá-re Dé-i nó-stri:

Grad.
5.

ju-bi-lá-te Dé-o ó-mnis tér-ra. V. Nó-tum fé-cit Dó-mi-nus

sa - lu - tá - re sú - um: án te con - spéctum géntium

re - ve - lá - vit ju - stí - ti - am sú - am.   Al - le - lú - ja,

al - le - lú - ja.   V. Dí - es sanctificátus   il - lú - xit nó - bis:

ve - ní - te gén - tes, et a - do - rá - te Dó - mi - num:

quí - a hódie descéndit lux má - gna sú - per tér - ram. Al - le - lú - ja.

Offertorium

Tiéd az ég, és tiéd a föld: te alkottad a föld kerekességét és mindent, ami rajta van: igazság és jog királyi széked alapja. (Zs. 88. 12, 15.)

Tú - i sunt coé - li, et tú - a est tér - ra:

Offert.
5.

ór - bem ter - rá - rum et ple - ni - tú - di - nem é - jus tu fun - dá - sti:

ju - stí - ti - a et ju - dí - ci - um prae - pa - rá - ti - o sé - dis tú - ae.

[Communio

A föld határai mind látják Istenünknek szabadtását. (Zs. 97,3.)

Vi - dé - runt ó - mnes * fi - nes tér -

Comm.
1.

rae sa - lu - tá - re

Dé - i nó - stri.

ÉVVÉGI HÁLAADÁS

Szilveszterkor az esti órákban a plébánia templomokban hálaadó istentiszteletet kell tartani. Ez szentbeszédből (l. 281. o.), litániából (l. 290. o.), Te Deum-ból (l. 310. o.), és szentségi áldásból (l. 287. o.) áll. Szentbeszéd előtt valamelyik karácsonyi, vagy évvégi (Sz. V. U! 37, 38.) ének strófáit énekelhetjük, ennek folytatólagos strófáiból a szentbeszéd és litánia közé is iktathatunk. A szentségbetétel után a legtöbb egyházmegyében az Ó szép Jézus (Sz. V. U! 41.) a szokásos befejező ének.

* * *

Az esztergomi főegyházmegye részére a Praeorator úgy intézkedik, hogy a Te Deum előtt éneklendő egy évvégi hálaadó ének, a szentségbetétel után pedig a pápai és magyar himnusz.

ÚJÉV (Circumcisio Domini)

Népénekes istentiszteleteinken a karácsonyi énekeken kívül vegyük elő a speciálisan *újévi énekeinket* is. (Sz. V. U! 39. — 41.)

Az újévi nagymise változó részei ugyanazok, mint karácsonykor (l. 118. o.), kivéve az itt közölt allelujás verset, amelyet a karácsonyi V. „Dies sanctificatus” (121. o. közepe) helyett énekelünk.

Allelujás vers

Alleluja, alleluja. V. Sokféleképpen szólott hajdan az Isten az atyákhoz a próféták által; legutóbb ezekben a napokban Fia által szólott hozzánk. Alleluja. (Zsid. 1, 1—2.)

5. V. Mul - ti - fá - ri - e ó - lim Dé - us ló - quens in pro - phé - tis,

no-vís-si-me di - é - bus í - stis, lo - cú - tus est nó - bis

in Fí - li - o sú - o. Al - le - lú - ja.

Újév és Vízkereszt közé eső vasárnap, vagy — ha e két ünnep közé nem esik vasárnap — január 2-án van *Jézus Szent Nevének ünnepe* (Festum Sanctissimi Nominis Jesu). Népénekes istentiszteleteinken vegyük elő a Jézusról szóló énekeinket (Sz. V. U! 143. — 150.) és főleg a Jézus nevééről szólókat: Sz. V. U! 151. Zengjünk Jézus szent nevének és 152. Ó Jézus emlékezni rád. Ennek az éneknek (himnusz) gregorián dallamát és latin szövegét (Jesu dulcis memoria) l. a Függelékben 325. o.

VÍZKERESZT (Epiphania Domini)

Ezen az ünnepen az Úr Jézus isteni hatalma nyilvánul a napkeleti bölcsek imádasában, a Jordánban való megkeresztelkedésében és a kánai mennyegző csodájában. A napkeleti bölcsekről szólnak a szentmise imái és énekei, a megkeresztelkedésre emlékeztet a vízszentelés és a vízkereszt nyolcadának, az Úr Jézus megkeresztelkedésének az evangéliuma, a kánai mennyegzőjére utal a Benedictus antifónája. (l. 132. o.).

A napkeleti bölcsekkel együtt aranyat, tömjént és mirrhát ajánlunk fel énekünkkel az Úrnak: énekünk művészi értéke jelképezze az aranyat, énekünk imádságos áhítata a tömjént, és áldozatos szolgálatunk — ami a szép ének ára és feltétele — a mirrhát.

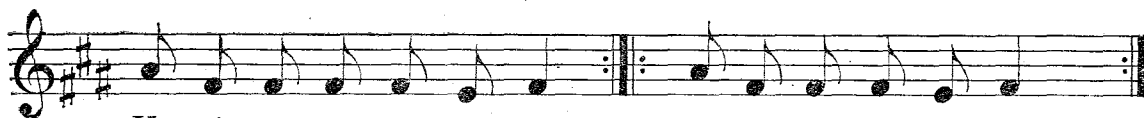
Vízkereszt napján és nyolcada alatt az ünnep saját énekeit énekeljük (Sz. V. U! 42. — 46.).

A) Vízszentelés

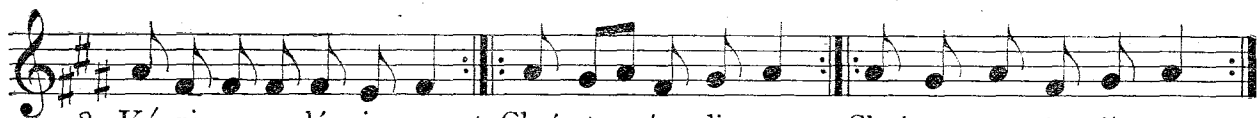
Vízkereszt vigiliáján vízszentelés van a templomokban a következőképpen.

A pap a főoltár közelében elkészített vízhez vonul. Tanácsos, hogy a Kar is a pap közelében foglaljon helyet. — Az orgona nem szól.

Mihelyt a pap letérdelt, a Kar a Mindenszentek litániáját énekli. Agnus Dei előtt, az „Ut omnibus fidelibus defunctis requiem aeternam donare digneris, te rogamus audi nos“ könyörgés után a pap feláll és énekli: „Ut hanc aquam benedicere digneris“, majd magasabb hangon: „Ut hanc aquam benedicere et sanctificare digneris“; s a Kar mindkettőre azt feleli: „te rogamus audi nos“. Ezután folytatják a még hátralevő könyörgéseket.

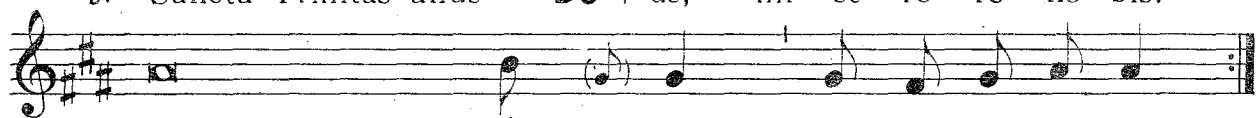
1. Ky-ri- e, e- lé- i- son. 2. Chrí-ste, e- lé- i- son.

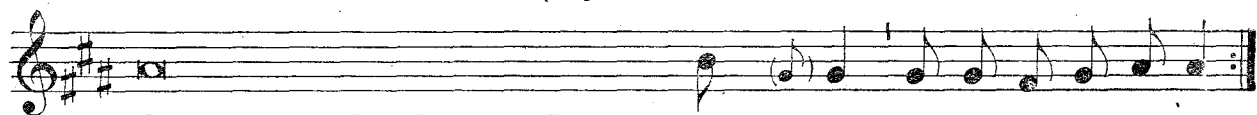
3. Ký-ri- e, e- lé- i- son. 4. Chrí-ste, áu- di nos. 5. Chríste, ex- áu- di nos.

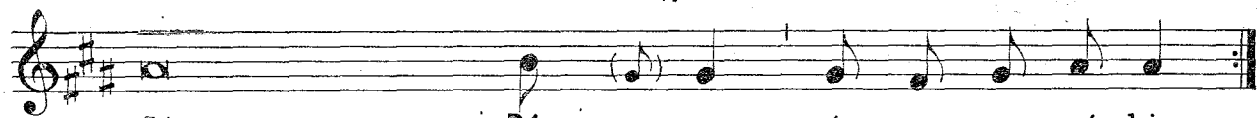
6. Páter de caélis Dé- us, mi- se- ré- re nó- bis.
 7. Fili Redemptor múndi Dé- us, mi- se- ré- re nó- bis.
 8. Spíritus Sáncte Dé- us, mi- se- ré- re nó- bis.
 9. Sáncta Trínitas únus Dé- us, mi- se- ré- re nó- bis.

10. Sáncta Ma- rí- a, ó- ra pro nó- bis.
 11. Sáncta Déi Gé- ni- trix, ó- ra ...
 12. Sáncta Vírgo Vír- gi- num, ó- ra ...
 13. Sáncte Mí- cha- el, ó- ra ...
 14. Sáncte Gá- bri- el, ó- ra ...
 15. Sáncte Rá- pha- el, ó- ra ...

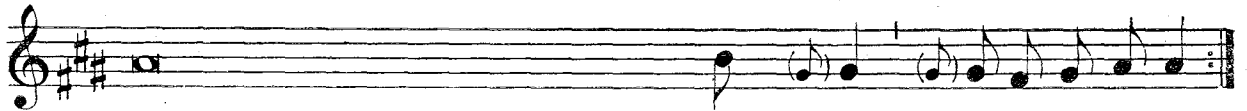

16. Omnes sáncti Angeli et Arch- án- ge- li, o- rá- te pro nó- bis.
 17. Omnes sáncti beatórum Spírituum ór- di- nes, o- rá- te ...
 18. Sáncte Joánnes Ba- ptí- sta, ó- ra ...
 19. Sáncte Jó- seph, ó- ra ...
 20. Omnes sáncti Patriárchae et Pro- phé- tae, o- rá- te ...

21. Sáncte Pé- tre, ó- ra pro nó- bis.
 22. Sáncte Páu- le, ó- ra ...
 23. Sáncte An- dré- a, ó- ra ...
 24.* Sáncte Jo- án- nes, ó- ra ...
 25. Sáncte Thó- ma, ó- ra ...
 26. Sáncte Ja- có- be, ó- ra ...
 27. Sáncte Phi- líp- pe, ó- ra ...
 28. Sáncte Bartholo- maé- e, ó- ra ...
 29. Sáncte Mat- thaé- e, ó- ra ...
 30. Sáncte Sí- mon, ó- ra ...
 31. Sáncte Thad- daé- e, ó- ra ...
 32. Sáncte Ma- thí- a, ó- ra ...
 33. Sáncte Bár- na- ba, ó- ra ...
 34. Sáncte Lú- ca, ó- ra ...
 35. Sáncte Már- ce, ó- ra ...

* Sancte Jacóbe

36. Omnes sancti Apóstoli, et Evange-	lí-	stae,	o-rá-te pro nó-bis.
37. Omnes sancti Discípuli	Dó-	mi-ni,	o-rá-te ...
38. Omnes sancti Inno-	cén-	tes,	o-rá-te ...
39. Sáncte	Sté-	pha-ne,	ó-ra ...
40. Sáncte Lau-	rén-	ti,	ó-ra ...
41. Sáncte Vin-	cén-	ti,	ó-ra ...
42. Sáncte Adal-	bér-	te,	ó-ra ...
43. Sáncti Fabiáne et Sebasti-	á-	ne,	o-rá-te ...
44. Sáncti Joánnes et	Páu-	le,	o-rá-te ...
45. Sáncti Cósma et Dami-	á-	ne,	o-rá-te ...
46. Sáncti Gervási et Pro-	tá-	si,	o-rá-te ...
47. Omnes sancti	Már-	ty-res,	o-rá-te ...
48. Sáncte Sil-	vé-	ster,	ó-ra ...
49. Sáncte Gre-	gó-	ri,	ó-ra ...
50. Sáncte Am-	bró-	si,	ó-ra ...
51. Sáncte Augu-	stí-	ne,	ó-ra ...
52. Sáncte Hie-	ró-	ny-me,	ó-ra ...
53. Sáncte Mar-	tí-	ne,	ó-ra ...
54. Sáncte Nico-	lá-	e,	ó-ra ...
55. Sáncte Rex	Sté-	pha-ne,	ó-ra ...
56. Sáncte Eme-	rí-	ce,	ó-ra ...
57. Sáncte Ladis-	lá-	e,	ó-ra ...
58. Omnes sancti Pontífices et Confes-	só-	res,	o-rá-te ...
59. Omnes sancti Do-	ctó-	res,	o-rá-te ...
60. Sáncte An-	tó-	ni,	ó-ra ...
61. Sáncte Bene-	dí-	cte,	ó-ra ...
62. Sáncte Ber-	nár-	de,	ó-ra ...
63. Sáncte Do-	mí-	ni-ce,	ó-ra ...
64. Sáncte Fran-	cí-	sce,	ó-ra ...
65. Omnes sancti Sacerdótes et Le-	ví-	tae,	o-rá-te ...
66. Omnes sancti Mónachi et Ere-	mí-	tae,	o-rá-te ...
67. Sáncta María Magda-	lé-	na,	ó-ra ...
68. Sáncta E-	lí-	sa-beth,	ó-ra ...
69. Sáncta	A-	ga-tha,	ó-ra ...
70. Sáncta	Lú-	ci-a,	ó-ra ...
71. Sáncta	A-	gnes,	ó-ra ...
72. Sáncta Cae-	cí-	li-a,	ó-ra ...
73. Sáncta Catha-	rí-	na,	ó-ra ...
74. Sáncta Ana-	stá-	si-a,	ó-ra ...
75. Omnes sanctae Virgínes et	Ví-	du-ae,	o-rá-te ...

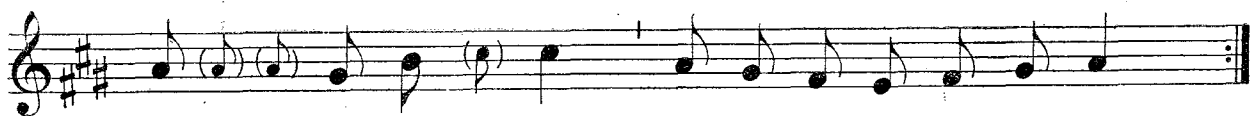
76. Omnes Sánti et Sántae **Dé-i,** intercédi-te pro nó-bis

77. Propí-	ti-	us	é-	sto,	pár-ce nó-bis Dó-mi-ne.
78. Propí-	ti-	us	é-	sto,	ex-áu-di nos Dó-mi-ne.
79. Ab	ó-	mni-má-	lo,	lí-be-ra	nos Dó-mi-ne.
80. Ab ó-	mni	pec-cá-	to,	lí-be-ra	...
81. Ab	í-	ra tú-	a,	lí-be-ra	...
82. A subitánea et impro-	ví-	sa mór-	te,	lí-be-ra	...
83. Ab insídi-	is	dí-á-	bo-li,	lí-be-ra	...
84. Ab íra, et ódio, et ómni mála	vo-	lun-tá-	te,	lí-be-ra	...
85. A spírítu forni-	ca-	ti-ó-	nis,	lí-be-ra	...
86. A fúlgure et	tém-	pe-stá-	te,	lí-be-ra	...
87. A flagéllo	ter-	rae-mó-	tus,	lí-be-ra	...
88. A péste, fá-	me	et bél-	lo,	lí-be-ra	...
89. A mór-	te	per-pé-	tus,	lí-be-ra	...

90. Per mystérium sántae incarnati-	ó-	nis tú-	ae,	líbera	nos Dómine.
91. Per ad-	vén-	tum tú-	um,	líbera	...
92. Per nativi-	tá-	tem tú-	am,	líbera	...
93. Per baptísmum et sántum jejú-	ni-	um tú-	um,	líbera	...
94. Per crúcem et passi-	ó-	nem tú-	am,	líbera	...
95. Per mórtem et sepul-	tú-	ram tú-	am,	líbera	...
96. Per sántam resurrecti-	ó-	nem tú-	am,	líbera	...
97. Per admirábilem ascensi-	ó-	nem tú-	am,	líbera	...
98. Per advéntum Spírítus Sán-	cti	Pa-rá-	cli-ti,	líbera	...
99. In dí-	e	ju-dí-	ci-i,	líbera	...

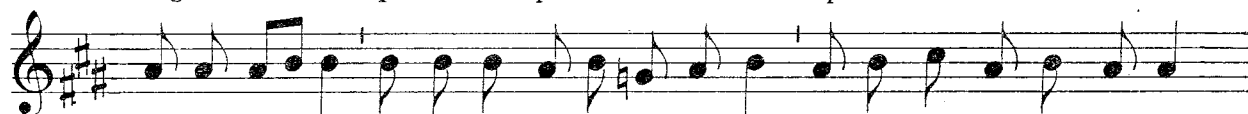
100. Pec-	ca	tó-	res,	te ro-gá-	mus áu-di nos.
101. Ut nó-	bis	pár-	cas,	te ro-gá-	mus áu-di nos.
102. Ut nó-bis	in-	dúl-	ge-as,	te ro-gá-	mus áu-di nos.

103. Ut ad véram paenitentiam nos perdúcere	di-	gné-	ris, te rogámus
104. Ut Ecclesiam túam sánctam ' régere et conserváre	di-	gné-	ris, te ...
105. Ut Dómnum Apostólicum et ómnes ecclesiásticos órdenes ' in sáncta religióne conserváre	di-	gné-	ris, te ...
106. Ut inimícos sánctae Ecclesiae ' humiliáre	di-	gné-	ris, te ...
107. Ut régibus et princípibus christiánis ' pácem et véram concordiam donáre	di-	gné-	ris, te ...
108. Ut cúncto pópulo christiáno ' pácem et unitátem largíri	di-	gné-	ris, te ...
109. Ut ómnes errántes ad unitátem Ecclesiae revocáre, ' et infidèles univérsos ad Evangélii lúmen perdúcere	di-	gné-	ris, te ...
110. Ut nospetípsos in túo sáncto servítio ' confortáre et conserváre	di-	gné-	ris, te ...
111. Ut méntes nóstras ' ad caeléstia desidéri-	a	é-	ri-gas, te ...
112. Ut ómnibus benefactóribus nóstris ' sempitérna bóna	re-	tri-	bu-as, te ...
113. Ut ánimas nóstras, ' frátrum, propinquórum et benefactórum nostrórum ' ab aetérna damnatióne	e-	ri-	pi-as, te ...
114. Ut frúctus térrae ' dáre et conserváre	di-	gné-	ris, te ...
115. Ut ómnibus fidélibus defúntcis ' réquiem aetérnam donáre	di-	gné-	ris, te ...
116. Ut hanc Aquam benedícere	di-	gné-	ris, te ...
117. Ut hanc Aquam benedícere et sanctificáre	di-	gné-	ris, te ...
118. Ut nos exaudíre	di-	gné-	ris, te ...
119. Fí-	li	Dé-	i, te ...

120. A-gnus Dé- i, qui tól-lis pec-cá-ta mún-di, pár-ce nó-bis Dó-mi-ne.

121. A-gnus Dé- i, qui tól-lis pec-cá-ta mún-di, ex-áu-di nos Dó-mi-ne.

122. A-gnus Dé- i, qui tol-lis pec-cá-ta mún-di, mi-se-ré-re nó-bis.

123. Chrí-ste áu-di nos. 124. Chrí-ste ex-áu-di nos. 125. Ký-ri-e, e-lé-i-son

126. Chrí-ste, e-lé-i-son. 127. Ký-ri-e, e-lé-i-son.

A litánia befejeztével a pap énekl: Pater noster (és halkán folytatja); majd hangosan befejezi:

Ÿ. Et ne nos indúcas in tentatiómem.

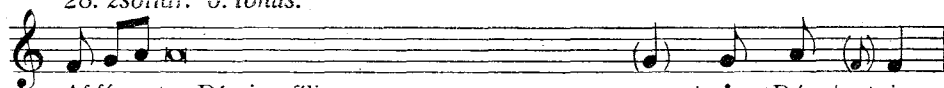
Ŕ. Sed líbera nos a malo.

Erre a Kar a következő három zsoltárt énekl:

28. zsoltár.

1. Adjatok az Úrnak, Istennek fiai, adjatok az Úrnak fiatal kosokat.
2. Adjatok az Úrnak dicsőséget és tiszteletet, adjatok dicsőséget az Úr nevének, imádjátok az Urat szent udvarában!
3. Zeng az Úr szava a vizek fölött, a fölséges Isten mennydörög, ott van az Úr a nagy vizek fölött.
4. Zeng az Úr szava erősen, az Úr szava fenségesen.
5. Az Úr szava cédrusokat tördel, a Libanon cédrusait összetöri az Úr.
6. És szökellnek szavára, mint a borjú, a Libanon és a Szirjon, mint a fiatal bölény.
7. Tüzes lángokat szór az Úr szava. Megrendíti az Úr szava a pusztát, megremegteti az Úr Kádes pusztáját.
8. A szarvasünöket az Úr szava vajadásba hozza, a sűrűséget megritkítja, s templomában mindenki így szól: Be dicső!
9. Felállítja székét az Úr a víz özöne fölé, s trónol az Úr, mint király örökké.
10. Adjon az Úr hatalmat népének, és népét az Úr békességgel áldja meg. Dicsőség . . .

28. zsoltár. 6. tónus.

1. Af-fér - te Dómino fili-	i	Dé-	i:	1.
2. Afférte Dómino glóriam et honó-rem,	ni	é-	jus:	2.
3. Vox Dómini súper áquas, Déus majestátis	in-	tó-	nu- it:	3.
4. Vox Dómini in	vir -	tú-	te:	4.
5. Vox Dómini confringén-	tis	céd-	ros:	5.
6. Et commínet éas támquam vítu-	lum	Lí-	ba- ni;	6.
7. Vox Dómini intercidéntis flám-	mam	í-	gnis:	7.
8. Vox Dómini praeparántis cérvos, et revelábit	con-	dén-	sa:	8.
9. Dóminus dilúvium inhabitá-	re	fá-	cit:	9.
10. Dóminus virtútem pópulo sú-	o	dá-	bit:	10.
11. Glória Pátri,	et	Fí-	li- o,	11.
12. Sicut érat in princípío, et nunc	et	sém-	per,	12.

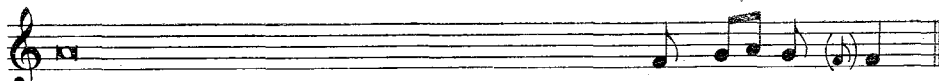
45. zsoltár.

1. Erős menedék a mi Istenünk, a reánk zúdult számos bajban ő a mi segítőnk.
2. Nem félünk tehát, rendüljön bár meg a föld, merüljenek bár a tenger mélyére a hegyek.
3. Zúgjanak bár és háborogjanak vizei, rendüljenek meg bár erejéül a hegyek:
4. Folyó árja örvendezteti meg az Isten városát. A Fölséges megszentelte hajlékát.
5. Benne van az Isten: meg nem inoghat, megsegíti őt az Isten, mielőtt megvirrad.
6. Nemzetek tomboltak, országok mozdultak, de ő hangját hallatta, s a föld megrendült.

45. zsoltár. 6. tónus.

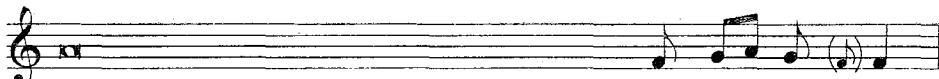

1. Dé-us nóster refúgium	et	vir-	tus:	1.
2. Proptérea non tímébumus, dum turbábi-	tur	tér-	ra:	2.
3. Sonuérunt, et turbatae sunt áquae	e-	ó-	rum:	3.
4. Flúminis ímpetus laetificat civitá-	tem	Dé-	i:	4.
5. Déus in médio éjus non com-	mo-	vé-	bi- tur:	5.
6. Conturbatae sunt géntes, et inclináta	sunt	ré-	gna:	6.
7. Dóminus virtútem	no-	bis-	cum:	7.
8. Veníte et vidéte ópera Dómini, quae pósuit	per	tér-	ram,	8.
9. Arcum cónteret et confrín-	get	ár-	ma:	9.
10. Vacáte et vidéte, quóniam égo	sum	Dé-	us:	10.
11. Dóminus virtútem	no-	bis-	cum:	11.
12. Glória Pátri,	et	Fí-	li- o,	12.
13. Sicut érat in princípío, et nunc	et	sém-	per,	13.

1. afférte Dómino fíli-	os	a-	rí-	e-	tum.	2.
2. adoráte Dóminum in átrio	sán-	cto	é-	jus.	3.	
3. Dóminus súper	á-	quas	múl-	tas.	4.	
4. vox Dómini in má-	gni-	fi-	cén-	ti-	a.	5.
5. et confrínget Dóminus	cé-	dros	Lí-	ba-	ni.	6.
6. et diléctus quemádmodum fílius	u-	ni-	cór-	ni-	um	7.
7. vox Dómini concutiéntis desértum, et commovébit Dóminus de-	sér-	tum	Cá-	des.	8.	
8. et in témplo éjus ómnes	dí-	cent	gló-	ri-	am.	9.
9. et sedébit Dóminus Rex	in	ae-	tér-	num.	10.	
10. Dóminus benedíctet pópulo sú-	o	in	pá-	ce.	11.	
11. et Spirí-	tu-	i	Sán-	cto.	12.	
12. et in saécula saecu-	ló-	rum.	A-	men.		

7. Velünk van a seregek Ura, Jákob Istene van oltalmunkra!
 8. Jertek, és lássátok az Úr műveit, csodáit, melyeket a földön végbevitt:
 9. Háborúkat megszüntet mindenütt a föld széléig, újat széttör és összezúz fegyvereket, pajzsokat tűzben eléget.
 10. Álljatok meg és lássátok, hogy én vagyok az Isten: magasztalniok kell engem a nemzeteknek, s magasztalnia a földnek.
 11. Velünk van a seregek Ura, Jákob Istene van oltalmunkra! Dicsőség ...

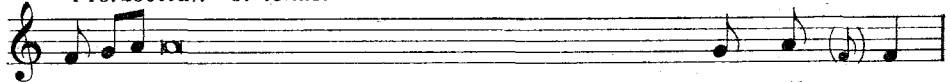
1. adjútor in tribulatió-nibus, quae invené-	runt	nos	ní-	mis.	2.	
2. et transferéntur móntes	in	cor	má-	ris.	3.	
3. conturbáti sunt móntes in fortitú-	di-	ne	é-	jus.	4.	
4. sanctificávit tabernáculum sú-	um	Al-	tís-	si-	mus.	5.
5. adjuvábít éam Déus má-	ne	di-	lú-	cu-	lo.	6.
6. dédit vócem súam, mó-	ta	est	tér-	ra.	7.	
7. suscéptor nóster,	Dé-	us	Já-	cob.	8.	
8. áuferens bélla úsque ad	fí-	nem	tér-	rae.	9.	
9. et scúta com-	bú-	ret	í-	gni.	10.	
10. exaltábor in géntibus, et exaltá-	bor	in	tér-	ra.	11.	
11. suscéptor nóster,	Dé-	us	Já-	cob.	12.	
12. et Spirí-	tu-	i	Sán-	cto.	13.	
13. et in saécula saecu-	ló-	rum.	A-	men.		

146. zsoltár.

1. Dicsérjétek az Urat, mert jó dicsérni őt, Istenünket dicsérni édes és illendő.
2. Felépíti az Úr Jeruzsálemet, egybegyűjti Izrael szétszórtjait.
3. Meggyógyítja a megtört szívűeket, bekötözi sebeiket.
4. A csillagoknak sokaságát megszámlálja, és mindannyiukat nevén szólítja.
5. Nagy a mi Urunk, nagy az ő hatalma, bölcsességének nincsen határa.
6. Felkarolja az Úr a szelídeket, de porig alázza a bűnösöket.

146. zsoltár. 6. tónus.

1. Laudá-	te Dóminum quóniam bónus	est	psál-	mus:	1.
2. Aedificans	Jerúsa-	lem	Dó-mi-	mus:	2.
3. Qui sánat	contrí-	tos	cór-	de:	3.
4. Qui númerat	multitúdinem	stel-	lá-	rum:	4.
5. Mágnum	Dóminus nóster, et mágna vír-	tus	é-	jus:	5.
6. Suscípiens	mansuét-	tos	Dó-mi-	mus:	6.
7. Praecínite	Dómino in confes-	si-	ó-	ne:	7.
8. Qui óperit	cá-	lum	nú-bi-	bus:	8.
9. Qui producít	in mónti-	bus	foé-	num:	9.
10. Qui dat	juméntis éscam	i-	psó-	rum:	10.
11. Non in	fortitúdine équi voluntátem	ha-	bé-	bit:	11.
12. Beneplácitum	est Dómino súper timén-	tes	é-	um:	12.
13. Glória	Pátri,	et	Fí-li-	o,	13.
14. Sícút érat	in princípío, et nunc	et	sém-	per,	14.

A zsoltárok befejeztével a pap egy hosszabb exorcizmust imádkozik: „Exorcizámus te...“, amelyet e szavakkal fejez be: „... Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dóminus Deus Sabaoth.“

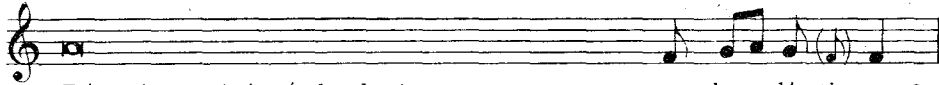
Erre a Kar éneklí a következő antifonát:

Ma a mennyei jegyes magához fűzte az Egyházat, mivel Krisztus a Jordánban lemosta annak bűneit: a bölcsék sietnek ajándékaikkal a királyi menyegzőre, s a vízből lett bor mellett vígadnak a vendégek, alleluja.

Ant.
8.

Hó - di - e *coe - lé-sti spón-so jún-cta est Ec -
clé - sí - a, quó - ni - am in Jor - dá - ne lá - vit Chrí - stus
é - jus crí - mi - na: cúr - runt cum mu - né - ri - bus
Má - gi ad re - gá - les nú - pti - as, et ex á - qua fá - cto
ví - no lae - tán - tur con - ví - vae, al - le - lú - ja.

7. Hálaadásul az Úrnak énekeljétek, Istenünknek lanttal zengjétek.
 8. Ő borítja el felhőkkel az eget, és készíti esőt a földnek, Ő sarjaszt fűvet a hegyeken,
 és növényzetet az emberek háziállatainak;
 9. Ő ad enni a barmoknak, a hozzákiáltó hollófiókáknak.
 10. Nem a ló erejében telik kedve, sem a férfi lábszárában öröme :
 11. Azokban teli örömet az Úr, akik őt félik, és reményüket az ő irgalmába vetik.
 Dicsőség . . .

1. D ^{eo} n ^{ost} ro sit jucúnda, decóra-	que	lau-	dá-ti-	o.	2.
2. dispersiónes Israélis	con-	gre-	gá-	bit.	3.
3. et allígat contritío-	nes:	e-	ó-	rum.	4.
4. et ómnibus éis nó-	mi-	na	vó-	cat.	5.
5. et sapiéntiae ejus	non:	est	nú-me-	rus.	6.
6. humílians áutem peccatóres ús-	que	ad	tér-	ram.	7.
7. psállite D ^{eo} nó-	stro	in	cí-tha-	ra.	8.
8. et párat	tér-	rae	plú-vi-	am.	9.
9. et hérbam servi-	tú-	ti	hó-mi-	num.	10.
10. et púllis corvórum invocán-	ti-	bus	é-	um.	11.
11. nec in tibiis beneplácitum	é-	rit	é-	i.	12.
12. et in éis, qui spérant súper misericór-	di-	a	é-	jus.	13.
13. et Spirí-	tu-	i	Sám-	cto.	14.
14. et in saecula saecu-	ló-	rum.	A-	men.	

Az antifona után a Kar énekli a "Benedictus"-t (l. 222. o.), vagy az itt közölt "Magnificat"-ot :

1. Magasztalja * az én lelkem az Urat.
 2. És örvendez az én szívem * megváltó Istenem felett.
 3. Mert ránézett szolgálója kicsinységére; * ime, mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék.
 4. Mert nagy dolgot cselekedett nekem a Hatalmas, * akinek szent az ő neve.
 5. És irgalma nemzedékről-nemzedékre * azokon van, akik őt félik.
 6. Hatalmas dolgokat művelt karja erejével, * szétszórta a szívők terveiben kevélykedőket.
 7. Hatalmasokat levett a trónról, * és kicsinyeket felemelt.
 8. Éhezőket betöltött jókkal, * és üresen bocsátott el gazdagokat.
 9. Felkarolta Izraelt, az ő szolgáját, * megemlékezvén irgalmasságáról.
 10. Amint szólott vala atyáinknak, * Ábrahámnak és ivadékának mindörökre. Dicsőség...

1. Ma-gni-fi-cat*

2. Et ex-sul-távit spi-ri-tus mé-ns

3. Qui-a re-spéxit humilitátem an-cíl-lae sú-ae:

4. Qui-a fé-cit mihi má-gna qui pó-tens est:

5. Et mi-se-ricórdia éjus a progéni-e in pro-gé-ni-es:

6. Fé-cit po-téntiam in brá-chi-o sú-o:

7. De-pó-su-it pot-én-tes de sé-de,

8. E-su-ri-éntes im-plé-vit bó-nis:

9. Sus-cé-pit Ísrael pú-e-rum sú-um,

10. Sí-cut lo-cútus est ad pá-tres nó-stros:

11. Gló-ri-a Pá-tri et Fi-li-o,

12. Sí-cut é-rat in princípio et nunc et sé-m-per,

A Magnificat (vagy a Benedictus) után ismétlendő a „Hodie“ antifóna. Utána :

Ÿ. Dóminus vobiscum.

Ŕ. Et cum spíritu tuo.

Oremus . . .

Ŕ. Amen.

Ÿ. Adjutórium nostrum in nómine Dómini.

Ŕ. Qui fécit caelum et terram.

Most következik 6 oratio, amelynek mindegyikére Amen-nal felelünk.

Ezek végeztével, miután a pap a népet a szenteltvízzel meghintette, ünnepélyesen eléneklendő a „Te Deum“ (l. 310. o.)

B) Házszentelés

Ahol szokásban volna a vízkereszt *házszentelés*, ott többnyire a kántor feladata, hogy a papot elkísérje, a pap intonációira feleljen, az ajtókra a Háromkirályok szokásos monogramját és az évszámot (19 + G + M + B + 59) felírja, végül a ház népével egy karácsonyi vagy vízkereszt éneket énekeljen. A házszentelésnél előforduló reszponsumokat itt közöljük:

Belépéskor :

V. Pax huic dómui.

R. Et ómnibus habitántibus in ea.

Pater noster . . .

V. Et ne nos inducas in tentatiónem.

R. Sed libera nos a malo.

V. Omnes de Saba vénient.

R. Aurum et thus deferéntes.

V. Dómine exaudi oratiónem meam.

R. Et clamor meus ad te véniat.

Orémus . . .

R. Amen.

V. Et ambulábunt géntes in lumine tuo :
et réges in splendóre ortus tui.

R. Et glória Dómini super te orta est.

Orémus . . . R. Amen

Béke e háznak.

És minden benne lakónak.

Miatyánk . . .

És ne vigy minket a kísértésbe.

De szabadíts meg a gonosztól.

Mindnyájan Sábából jönnek.

Aranyat és tömjént hozva.

Uram hallgasd meg könyörgésemet.

És kiáltásom jusson eléd.

*És járni fognak a nemzetek a te fényedben : és királyok
a felkelésed ragyogásában.*

És az Úr dicsősége fölötted fölragyogott.

VÍZKERESZT UTÁNI VASÁRNAPOK

Vízkereszt utáni első vasárnap van a *Szent Család vasárnapja* (Dominica Sanctae Familiae Jesu, Mariae, Joseph). Népének istentiszteleteinken elénekelhetjük a Szent Józsefről szólót Sz. V. U! 213. Áldunk Isten jó szolgálója és a Sz. V. U! 159. Ó édes Jézus ég és föld harmadik strófáját: Ó édes Jézus, keresztény családok szent királya.

Január 13-án van az *Úr Jézus megkeresztelkedésének* az ünnepe (Commemoratio Baptizmatis Domini Nostri Jesu Christi), amelynek van egy saját éneke: Sz. V. U! 45. János áll a part felett

Evvel az ünneppel befejeződik a karácsonyi ünnepekör. Következik a *közbeeső időszak* (tempus intermedium) a karácsonyi és húsvéti ünnepekör között (farsang). Hat vasárnapot ölel fel (Dominica 1.—6. post Epiphaniam). E vasárnapoknak a színe zöld.

Ha valamely évben a húsvét korábbra esik, akkor e vasárnapok közül — visszamenőleg — egy vagy több elmarad. Az így kieső vasárnapok viszont a pünkösöd utáni 23. vasárnapot követően kerülnek majd sorra és így egyenlítődik, illetőleg pótlódik ki ez az idő, amelyet a Vízkereszt utáni vasárnapok sorából a korábbi húsvét kiemelt.

E közbeeső időszakban énekeltehetünk még karácsonyi és újévi énekeket február 2-ig (de hetvenedvasárnaptól kezdve már nem). Am elővehetjük már a rendes évközi mise- és egyéb alkalmi énekeinket is.

E közbeeső időszakba szokott esni Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe, amelyik tárgyánál fogva még a karácsonyi ünnepekörhöz tartozik, „karácsony egének utolsó csillaga“.

FEBRUÁR 2. GYERTYASZENTELŐ BOLDOGASSZONY

(Purificatio Beatae Mariae Virginis)

Az ünnep tárgya. a) A kis Jézus bemutatása a jeruzsálemi templomban az ószövetségi törvények előírása szerint születés után a 40. napon. b) A kis Jézus találkozása a templomban az ósz Simeonnal. c) Szűz Mária megtisztulása, bár erre neki nem volt szüksége, de engedelmességből és alázatból ő is alávetette magát az ószövetségi törvényeknek és bemutatta az ószövetségi áldozatot.

Jeruzsálemben ezt a napot már a IV. század óta megünnepelték gyertyás körmenettel. Rómában az ünnep megtartásához hozzájárulhatott az a körülmény is, hogy a bűnös, pogány Lupercalia-k látványos felvonulásait kiszorítsák a gyertyaszentelő körmenettel. Innen eredhet a körmenetnek még ma is a bűnbánó jellege és viola színe.

A gyertya jelképezi Krisztust, „a világ világosságát“, aki „világosság a pogányok megvilágosítására“, aki értünk élve és halva föláldozta magát, és akit először a Boldogságos Szűz tartott kezében és ajánlott föl az áldozatos életre. A keresztény áhitat és gyakorlat Máriához fűzte az ünnep tartalmát és jellegét, Mária-ünneppé avatta. Mai hivatalos elnevezése is: Purificatio Beatae Mariae Virginis; A Boldogságos Szűz megtisztulása.

Vallásos jelentése: 1. Járjunk a Szűz Anya nyomában az engedelmesség és alázat útján. 2. Gondolkodás-módunkat és akaratusunkat járja át Krisztus világossága, az evangélium. 3. Életünk — mint a szenteltgyertya — derítsen fényt, melegséget és égjen el Krisztus példájára.

Szertartása

A pap violaszínű palástban az oltárhoz vonul — orgona nem szól — és ott intonálja:

Ÿ. Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.

Majd 5 oratiót énekel. A Kar mindegyik végén feleli: Amen.

Az oratiók végeztével a pap meghinti a gyertyákat szenteltvízzel, megtömjénezi és kiosztja.

Ezalatt a Kar a „Lumen ad revelationem“ antifónát éneklie a Canticum Simeonis-sal (Simeon hálaéneke) és pedig úgy, hogy minden egyes vers után ismétli az egész antifónát.

Világosságul a pogányok megvilágosítására és dicsőségére népednek Izraelnek. — 1. Most bocsátd el szolgálodat Uram, a te igéd szerint békességben. — 2. Mert látták szemeim a te megváltásodat. — 3. Melyet készíttél minden népek színe előtt. — 4. Dicsőség az Atyának . . .

Ant.
8.

Lumen*ad re-ve-la-ti-ó-nemgénti-um: et gló-ri-am

plé-bis tu-aé Is-ra-el.

Most közvetlenül folytatjuk a következő zsoltárt. Ennek minden egyes verse után ismételjük a „Lumen» antifónát.

1. Nunc di-mittis sérvum túum Dó-mi-ne, secúndum vérbum tú-um in pá-ce.
 2. Quí-a vidérunt óculi mé-i salu-tá-re tú-um.
 3. Quod pa-rá-sti ánte fáciem ónium po-pu-ló-rum.
 4. Gló-ri-a Pátri, et Fí-li-ó, et Spíri-tu-i Sán-cto.
 5. Sic-ut érat in princípío, et nunc, et sém-per et in sæcula saecu-ló-rum. A-men.

A „Lumen“ befejeztével a Kar azonnal énekli az „Exsurge“ antifónát.

Kelj fel, Uram, nyújts segítséget és tennevedért ments meg minket. (Zs. 43, 26.) Isten, tulajdon fülünkkel hallottuk; atyáink mesélték el nekünk. (Zs. 43, 2.) Dicsőség . . .

Ex-súr-ge Dó-mi-ne, * ád-ju-va nos,

et lí-be-ra nos pró-pter nó-men tú-um.

Dé - us áu - ri - bus nó - stris au - dí - vi - mus: * pá - tres nó - stri

an - nun - ci - a - vé - runt nó - bis. Gló - ri - a Pátri et Filio,

et Spi - ri - tu - i Sán - cto. * Síc - ut érat in principio,

et nunc et sém - per, et in sã - cu - la sã - cu - ló - rum. A - men.

Ismétlendő az „Exsurge“ a „Deus“-ig. Vagy :

Exsúrge Dómine, ádjua nos, et líbera nos própter nómen tú - um.

Ezután a pap éneкли:

Orémus . . .

Könyörögjünk!

(Hetvened vasárnap után hétköznapon hozzáfűzi: Flectamus genua — Hajtsunk térdet —
R. Levate — Keljetek fel.)

Per Christum Dóminum nostrum.

R. Amen.

Ennek befejeztével a pap a nép felé fordulva éneкли:

Pap:

Kar:

V. Pro-ce-dá-mus in pá-ce. Induljunk békével. R. In nó-mi-ne Chri-sti. A-men. Krisztus nevében. Amen.

Erre megindul a körmenet.

Körmenet alatt a Kar éneкли az Adorna thalamum antifónát

Sión, ékesítsd föl templomodat és fogadd Királyodat, Krisztust; öleld át Máriát, a mennyország ajtaját: mert ő hordozta az új világosság dicsőségének királyát; megáll a Szűz és kezében hozza a hajnalcsillag előtt szült Fiát, kit Simeon ölébe fogadott és a népeknek hirdette, hogy ő az élet és halál Ura, s a világ üdvöztetője.

Ad - ór - na thá - la - mum* tú - um, Sí - on,

Ant.
5.

et sús - ci - pe Ré - gem Chrí - stum: am - plé - cte - re Ma - rí - am,

quae est cae - lé - stis pór - ta: í - psa é - nim

pór - tat Ré - gem gló - ri - ae nó - vi

The first system of music consists of a vocal line on a single staff and a piano accompaniment on two staves. The vocal line begins with a half note 'pór' followed by eighth notes for 'tat', a quarter note for 'Ré', eighth notes for 'gem', a quarter note for 'gló', eighth notes for 'ri', a quarter note for 'ae', and a half note for 'nó'. The piano accompaniment features a steady bass line with chords and moving lines in the right hand.

lú - mi - nis: sub - sí - stit Virgo addúcens má - ni - bus

The second system of music continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has a half note 'lú', eighth notes for 'mi', a quarter note for 'nis', a quarter rest, eighth notes for 'sub', a quarter note for 'sít', a quarter rest, eighth notes for 'Virgo', a quarter note for 'addúcens', eighth notes for 'má', a quarter note for 'ni', and a half note for 'bus'. The piano accompaniment continues with similar harmonic support.

Fílium án - te lu - cí - fe - rum: quem ac - cípiens Símeon in úlnas sú - as

The third system of music continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has a half note 'Fílium', eighth notes for 'án', a quarter note for 'te', eighth notes for 'lu', a quarter note for 'cí', eighth notes for 'fe', a quarter note for 'rum', a quarter rest, eighth notes for 'quem', a quarter note for 'ac', eighth notes for 'cípiens', eighth notes for 'Símeon', eighth notes for 'in', a quarter note for 'úlnas', and a half note for 'sú'. The piano accompaniment continues with similar harmonic support.

praedicávit pó - pu - lis Dó - mi - num é - um és - se

The fourth system of music continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has a half note 'praedicávit', eighth notes for 'pó', a quarter note for 'pu', eighth notes for 'lis', a quarter note for 'Dó', eighth notes for 'mi', a quarter note for 'num', eighth notes for 'é', a quarter note for 'um', eighth notes for 'és', and a half note for 'se'. The piano accompaniment continues with similar harmonic support.

ví - tae et mór - tis, et Sal - va - tó - rem mún - di.

The fifth system of music concludes the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has eighth notes for 'ví', a quarter note for 'tae', eighth notes for 'et', eighth notes for 'mór', a quarter note for 'tis', eighth notes for 'et', eighth notes for 'Sal', eighth notes for 'va', eighth notes for 'tó', eighth notes for 'rem', eighth notes for 'mún', and a half note for 'di'. The piano accompaniment continues with similar harmonic support.

Visszaérkezve a templomba — vagy ha a körmenet nem vonult volna ki a templomból, akkor a szentély rácsához érve —, a Kar énekli az „Obtulérunt“ responsoriumot.

Áldozatot vittek érte az Úrnak, egy pár gerlicét, vagy két galambfiat: Mert így áll megírva az Úr törvényében.

Miután elérkeztek Mária tisztuldsának napjai, Mózes törvénye szerint, Jeruzsálembe vitték Jézust, hogy bemutatassák az Úrnak.

Ob - tu - lé - runt pro é - o* Dó - mi - no par tú - tu - rum,

Rep. 5.

aut dú - os púl - los co - lum - bá - rum:* Síc - ut scrí - ptum est

in lé - ge Dó - mi - ni. V. Póstquam áu - tem im - plé - ti - sunt dí - es

pur - ga - ti - ó nis Ma - rí - ae, se - cún - dum lé - gem Mó - y - si,

tu-lé-runt Jé - sum in Je - rú - sa - lem, ut sí - ste-rent é - um

The first system of music consists of a vocal line on a treble clef staff and a piano accompaniment on a grand staff (treble and bass clefs). The key signature is D major (two sharps). The vocal line begins with a quarter rest, followed by a series of eighth and quarter notes. The piano accompaniment features a steady eighth-note bass line and chords in the right hand.

Dó - mi - no. * Síc - ut scrí - ptum est in lé - ge Dó - mi - ni.

The second system of music continues the vocal line and piano accompaniment. It includes a fermata over the final note of the vocal line. The piano accompaniment has a similar rhythmic pattern to the first system.

Gló - ri - a Pá - tri, et Fí - li - o, et Spi - rí - tu - i Sán - cto.*

The third system of music continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has a more melodic contour with some eighth-note runs. The piano accompaniment remains consistent with the previous systems.

Síc - ut scrí - ptum est in lé - ge Dó - mi - ni.

The fourth system of music concludes the vocal line and piano accompaniment. It features a final fermata over the vocal line and a concluding cadence in the piano accompaniment.

Amennyiben a pap a Memoriale Rituum alapján az egész szertartást csendben végezné minden ének nélkül (így csak plébániatemplomokban szabad), vagy ha a Kar még nem tudott volna megbirkózni a latin énekekkel, úgy a szertartás és a körmenet alatt magyarul is énekelhetünk. (Sz. V. U. 163. Ki negyven nap előtt; 164. Ó Sión templomod.)

Körmenet után következik a szentmise fehérben az ünnepről. Evangélium alatt és úrfelmutatástól áldozás végéig a hívők kezükben tartják az égő gyertyát.

Ha azonban február 2. már viola vasárnapra esnek (hetvened-, hatvanad-, vagy ötvenedvasárnapra), akkor a szentmisét nem az ünnepről, hanem a vasárnapról vesszük, tehát violában, Glória nélkül és mise alatt a szentelt gyertyákat nem gyújtjuk meg.

* * *

Február 2-án délután megváltozik az időszak Mária-antifóna: *Ave Regina coelorum* (l. 292. o.), népénekek Sz. V. U. 203. Mennysországnak Királynéja, vagy Sz. V. U. 204. Királynéja az egeknek.

BÖJTELŐ-VASÁRNAPOK

A húsvéti előkészület időtartama helyenként változott. Valamikor egyes helyeken húsvét előtt ötven, hatvan, sőt hetven napig is böjtöltek. Ennek liturgikus emlékei az ún. böjt-elő vasárnapok: hetvened, hatvanad és ötvened vasárnapok (Dominica in Septuagesima, Sexagesima, Quinquagesima). A liturgikus szín a viola, ezeken a vasárnapokon és hétköznapokon (de ea) tehát nincs Glória, az Alleluja mindenhol elmarad, misében a graduale után tractus van, viszont az orgona még szólhat minden korlátozás nélkül.

Ötvenedvasárnapon és a rákövetkező hétfőn és kedden (három utolsó farsangi nap) engesztelő szentségimádást szoktak tartani (szentórátt l. 297. o.). Népekes istentiszteleteinken vegyük elő a *bűnbánati énekeket*: Sz. V. U! 47. — Sz. V. U! 55., főleg pedig speciálisan e farsangi időszakra valókat: Sz. V. U! 48. Isten áldjon tünde játék, 50. Mintha köztünk Jézus járna és 54. Mit bízik e világ. De ezek az énekek már Hetvenedvasárnaptól énekelhetők.

HAMVAZÓSZERDA

(Feria quarta cinerum)

Történeti háttére. A hamu természetszerűleg az elmúlás szimbóluma, a hamvazkodás a bűnbánat és megtörődöttség jele. Ilyen vallásos jelleggel már az Ószövetségben is előfordul. Jónás szózatára „Ninive királya felkelt trónjáról, letette palástját, szőrruhába öltözött és hamuba ült . . . Ki tudja, hátha visszafordul és megbocsát az Úr, és lelohad haragjának tüze, és nem veszünk el?” (Jón. 3, 6—9.) Jób pedig így imádkozott: „Korholom tehát önmagamot, bánom bűneimet porban és hamuban!” (Jób 42, 6.)

A kereszténység első idejében a nyilvános bűnösök és bűnbánók öltözködtek bűnbánóruhába és hamvazkodtak. Később alázatból és önmegtagadásból a többi hívek is közéjük állottak. A hamvazkodás megmaradt azután is, amikor a nyilvános vezeklést az Egyház már eltörölte. — A hamut megszentelni már a X. században szokásban volt.

Vallásos jelentése. 1. Az előző év barkáiból előállított hamu figyelmeztessen arra, hogy a világ dicsősége, diadalma és győzelmé hamar elmúlik; keressünk tehát időtállóbb értékeket és dicsőséget. 2. A hamut érintő Egyház imádsága: „Emlékezzél meg ember, hogy por vagy és a porba vissza kell térned!” tanítson alázatra. 3. Hangoljon minket igazi bűnbánatra és az önmegtagadás cselekedeteire.

Sziertartása

Mise előtt a pap viola színű palástban az oltárhoz vonul. Orgona nem szól.

A Kar az „Exaudi nos“ antifónával kezdi a szertartást.

Hallgass meg, Uram, hisz irgalmad kegyes: tekints reám nagy könyörületben, Uram. (Zs. 68, 17.) Szabadíts meg engem, Istenem: mert a vizek lelkeimig hatolnak. (Zs. uo. 2.)

Ant.
7.

Ex - áu - di nos *Dó - mi - ne, quó - ni - am
be - ní - gna est mi - se - ri - cór - di - a tú - a:
se - cún - dum mul - ti - tú - di - nem mi - se - ra - ti - ó - num tu -
á - rum ré - spi - ce nos, Dó - mi - ne.
Ps. Sál - vum me fac Déus: quóniam intra - vé - runt á - quaé ú - sque
ad á - ni - mam mé - am. Gló - ri - a Pátri, et Fílio, et
Spi - rí - tu - i Sán - cto. Sic - ut érat in princípío, et nunc
et sém - per, et in sæ - cu - la sæ - cu - ló - rum. A - men.

Ismétlendő az „Exaudi“ a Ps.-ig

Ezután a pap éneкли:

Ÿ. Dóminus vobiscum.
R̄. Et cum spírítu tuo.

Majd 4 oratiót mond; mindegyik végén a Kar feleli: Amen.

Az oratiók végeztével a pap csendben meghinti a hamut szenteltvízzel és megtömjejezi; majd egyenként meghamvazza a híveket: homlokukra a hamuval keresztet rajzol, mondván: „Memento homo, quia pulvis es et in pulverem reverteris.“ (Emlékezzél meg ember, hogy por vagy és a porba vissza kell térned.)

Hamvazás alatt a kar éneкли az „Immutemur“ antifónát és az „Emendemus“ responsoriumot.

Változtassuk meg viseletünket hamuban és szörköntösben: böjtöljünk és siránkozzunk az Úr előtt; mert fölötté irgalmas a mi Istenünk bűneink megbocsátására. (Joel 2, 13.)

Ant.
1. Im-mu- témur hábitu, in cinere et ci - lí - ci - o:
 *je- ju- némus et plorémus án- te Dó-mi - num: qui- a
 múltum miséricors est dimíttre peccáta nó-stra Dé- us nó- ster.

Javítsuk meg, amit tudatlanságból vétettünk, nehogy hirtelen megleljen a halál és hiába óhajtsunk időt a bűnbánatra, mert azt meg nem nyerhetjük. — * Figyelj, Uram, reánk és könyörülj rajtunk; mert vétkeztünk ellened. (Eszter 13. Joel 2.) Segíts rajtunk, szabadító Istenünk: és neved dicsőségéért ments meg, Uram, minket. (Zs. 78, 9.) * Figyelj, Uram, reánk és könyörülj rajtunk; mert vétkeztünk ellened. Dicsőség az Atyának stb. Figyelj Uram, reánk stb.

Resp.
Tonus peregrinus E - men-dé-mus in mé - li - us, quæ ignoránte pec-cá-vi-mus:
 ne súbito præoccupáti die mórtis, quæramus spáti - um pæ-ni-tén-ti - æ,
 et invenire non pos-sí-mus. * Atténde Dómine, et mi-se-ré-re:
 quía peccávi - mus tí - bi. V. Adjuva nos, Déus sa - lu - tá - ris
 nó-ster: et própter honórem nóminis tui, Dómine, lí-be-ra nos. *
 Atténde Dómine, et mi - se - ré - re: quía peccávi-mus tí - bi.
 Gló - ri - a Pá - tri, et Fi - li - o, et Spi - rí - tu - i Sán - cto. *
 Atténde Dómine, et mi - se - ré - re: quía peccávi-mus tí - bi.

A hamvazás és az ének befejeztével a pap még egy oratiót mond:

V. Dóminus vobiscum.

R. Et cum spíritu tuo.

Orémus . . .

R. Amen.

Amennyiben a hamuszentelést a pap csendben végezné, akkor a szentelés és hamvazkodás alatt magyarul is énekelhetünk: Sz. V. U! 51. Hamvazkodjál hívó lélek, vagy más bűnbánati énekeket.

Ezután következik a szentmise, amely alatt már nagyböjti énekeket veszünk elő.

(A rituskongregáció rendelkezése alapján nagyböjt első vasárnapján is szabad hamvazni; a szerdai hamuszentelést és hamvazást azonban ebben az esetben is meg kell tartani.)

NAGYBÖJT (Quadragesima)

Imádság, böjt, alamizna kezdettől fogva a vallásos lélek három eszköze, amellyel fölemelkedik Istenhez és az élő szeretetet gyakorolja. Az Egyház a böjtnek meghatározott napokat és időket szentelt; a IV. századtól kezdve Mózes, Illés és az Úr Jézus példájára negyvennapos böjti és bűnbánati időt állított be mint előkészületet a húsvétra. Hamvazószerdától húsvétig (a hat nagyböjti vasárnapot leszámítva) negyven nap telik el.

Bár a szigorú böjti fegyelem a különböző körülmények és pápai felmentések miatt nagyon meglazult és a jelenben szinte egészen eltűnt, azért a nagyböjtnek liturgiai jellege megmaradt, és annál inkább kell ezen a téren az elmaradt böjtöt pótolnunk: ima-életünkre és templomi énekünkre annál nagyobb gondot fordítunk, az Egyház előírásait minél pontosabban megtartjuk, a nagyböjti és nagyheti énekléshez szükséges próbákat szívesen és áldozatosan vállaljuk, a szenvedő Úr Jézust művészi és imádságos énekkel akarjuk engesztelni és dicsőíteni.

A nagyböjt hamvazószerdával kezdődik.

A nagyböjti vasárnapokon (és valahányszor hétköznapon viola színben van a nagymise), az *orgona nem szól* (I. 9. o.), kivéve nagyböjt 4. vasárnapját (*Laetare*).

Liturgikus szín a viola, tehát nincs Glória (hétköznap Credo sincs). A nagyböjti vasárnapoknak saját *Deo gratias* dallamuk van (I. 84. o.).

A népekes szentmiséken és délelti ájtatosságokon *nagyböjti énekeket* énekeltetünk (Sz. V. U. 56. — 76.), bűnbánatiakat (Sz. V. U. 47., 49., 55.) és a Jézusról szólók közül azokat, amelyek az Úr szenvedésére utalnak vagy bűnbánatra hangolnak (pl. Sz. V. U! 143., 145., 148., 157. stb.).

A nagyböjt legjellegzetesebb ájtatossága a *keresztút*. A keresztút végzésének nincs szigorúan meghatározott módja. Lényege és a hozzáfűzött búcsúk elnyerésének a föltétele az, hogy a 14 stáció mindegyikénél elmélkedjünk Jézus szenvedéséről. Ha közösen végzik, elég, ha a pap megy stációról stációra és a hívek bekapcsolódnak a pap imájába. Nagyon is célszerű, ha az egész keresztút előtt, továbbá minden egyes stációnál és végül a befejezésre alkalmas énekeket énekeltetünk az Úr Jézus szenvedéséről. Legcélszerűbb, legbiztosabb és egyúttal legmegfelelőbb, ha éppen a keresztúti éneket vesszük elő (Sz. V. U! 78. Szívünk, lelkünk) és annak folyamatos strófáit énekelletjük az egyes stációk előtt, illetőleg menet közben.

SZENVEDÉS II. VASÁRNAPJA vagy VIRÁGVASÁRNAP (Dominica II. Passionis seu in palmis)

Az ünnep tárgya. Jézus ünnepélyes bevonulása Jeruzsálembe hat nappal halála előtt. Az első keresztények pontosan számon tartották az Úr Jézus életének egyes mozzanatait és azok évfordulóit megünnepelték. Ezen a vasárnapon az Olajfákhegyén gyűltek össze, imádkoztak, zsoltárokat énekeltek, fölolvasták a megfelelő evangéliumi részleteket, majd pálma- és olajágakkal kezükben Jeruzsálembe vonultak és közben énekeltek: „Hozsanna Dávid fiának“. Így nemesak emlékezésben, hanem szinte valóságban átérték az első virágvasárnapi bevonulás örömeit, érzelmeit és tanulságát. Ezt a szertartást a latin egyház különböző énekekkel, himnuszokkal és a pálmák megszentelésével kikerekítette és az egészet művészi egységgé alakította.

Vallásos jelentése. 1. Örömmel, szeretettel és hódolattal csatlakozunk Krisztus Királyhoz, a halál legyőzőjéhez (triumphatori mortis). 2. Áldozataink és erényeink virágait öntjük elébe, életünkkel éneklünk neki. 3. Hűségesek akarunk lenni: a hozsannázás után nem akarunk a bűn által „feszítsd meg“-et kiáltani.

Szertartása

Szenteltvízhintés (Asperges) elmarad.

A) Pálmaszentelés (Barkaszentelés)

A pap piros színű palástban az oltárhoz vonul, orgona nem szól.

A Kar a „Hosanna“ antifónával kezdi a szertartást.

Hozsanna Dávid fiának! áldott, aki az Úr nevében jő! Ó Izrael királya: Hozsanna a magasságban!
(Máté 21, 9.)

Ant. 7.

Ho-sán - na * fi - li - o Dá - vid: be - ne - dí - ctus
qui vé - nit in nó - mi - ne Dó - mi - ni. Rex Ís -
ra - - - el: Ho - sán - na in ex - cél - sis.

Ezután a pap énekli a következő oratiót:

V. Dóminus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

Orémus. Benedic, quaesumus, Dómine, hos palmárum (seu olivárum aut aliórum arborum) ramos: et praesta: ut, quod pópulus tuus in tui veneratiónem hodiérna die corporáliter agit, hoc spirituáliter summa devotióne perficiat, de hoste victóriam reportándo, et opus misericórdiae summópere diligéndo. Per Dóminum . . .

Könyörögjünk! Kérünk, Uram, áldd meg ezeknek a pálmáknak (vagy más fáknak) az ágait: és add meg, hogy amit néped a tiszteletedre a mai napon külsőleg cselekszik, azt lelkileg nagy áhitattal végezze: az ellenség fölött arasson győzelmet, és az irgalmasság cselekedetét nagyon szeresse.

R. Amen.

Ekkor a pap csendben meghinti szenteltvizzel, megtömjénezi és kiosztja a barkákat.

Ezalatt a Kar énekli a következő antifónát és zsolnárt; két-két zsolnártvers után mindig megismétli az antifónát.

Ant. A zsidók gyermekei olajágakat hordozva mentek az Úr elé, kiáltozván és mondván: Hozsanna a magasságban.

Ant. 1.

Pú - e - ri He - brae - ó - rum, * por - tán - tes rá - mos
o - li - vá - rum, ob - vi - a - vé - runt Dó - mi - no,
cla - mán - tes et di - cén - tes: Ho - sán - na in excélsis.

1. Az Úr a föld s minden teljessége, lakóival a földnek kereksege. 2. Mert tengerekre ő ágyazta meg, s folyóvizeken ő erősítette meg. 7. Emeljétek fel fejeteket, ajtókat, táruljatok fel, ősi kapuszárnyak! s a dicsőség királya bevonul. 8. „Kicsoda ő, a dicsőség királya?“ „Az erős és hatalmas Úr, a harcokon hatalmas Úr!“, 9. emeljétek fel fejeteket, ajtókat, táruljatok fel, ősi kapuszárnyak, s a dicsőség királya bevonul. 10. „Kicsoda ő, a dicsőség királya?“ „A seregeknek Ura, ő a dicsőség királya!“ — Dicsőség az Atyjának . . . (Zs. 23, 1—2. és 7—10.)

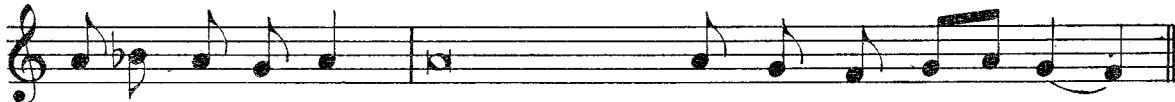
23. zsoltár, 1. tónus.

1. Dó-mi - ni est tērra et quae ré-plet é - am, ór-bis

terrārum et qui há-bi-tant in é - o. 2. Nam ipse súper mári-a

fun-dá-vit é - um, et súper flúmina fir - má - vit é - um.

Ismétlendő a „Pueri.“

7. At-tól - lite, pórtae, cápita vé-stra, et attóllite vos,

fó - res an - tí - quae, ut ingredi - á - tur rex gló - ri - ae.

8. Quis est í - ste rex gló - ri - ae? Dóminus fórtis et

pótiens, Dóminus pó - tens in praé - li - o.

Ismétlendő a „Pueri.“

9. At-tól - lite, pórtae, cápita vé-stra, et attóllite vos,

fó - res an - tí - quae, ut ingredi - á - tur rex

gló - ri - ae. 10. Quis est í - ste rex gló - ri - ae?

Dóminus exercítuum : í - pse est rex gló - ri - ae.

Ismétlendő a „Pueri.“

11. Gló - ri - a Pá - tri, et Fí - li - o, et Spi - rí - tu - i
 Sán - cto. 12. Sicut érat in princípío, et nunc,
 et sém - per, et in saécula sae - cu - ló - rum. A - men.

Ismétlendő a „Pueri.”

Ha a kiosztás tovább tartana, akkor az antifónát a zoltárral együtt addig ismételhetjük, amíg a kiosztás be nem fejeződik. Viszont ha a kiosztás fejeződnék be előbb, akkor nem kell a zoltárt végig énekelni, hanem a Glória Patri-val és az antifóna megismétlésével bevégezzük az éneket.

Kiosztás után következik az evangélium.

Ÿ. Dominus vobiscum.

Ŕ. Et cum spiritu tuo.

Ÿ. Sequentia sancti Evangélii secundum Matthaéum.

Ŕ. Gloria tibi Dómine.

In illo tempore: Cum appropinquasset Jesus Jerosólymis, et venisset Béthphagé ad montem Olivéti: tunc misit duos discipulos suos, dicens eis: Ite in castéllum, quod contra vos est, et statim inveniétis ásinam alligátam, et pullum cum ea: sólvite, et addúcite mihi: et si quis vobis áliquíd dixerit, dicite, quia Dóminus his opus habet, et confestím dímittet eos. Hoc autem totum factum est, ut adimplerétur quod dictum est per Prophétam, dicentem: Dícite filiae Sion: Ecce rex tuus venit tibi mansuétus, sedens super ásinam et pullum, filium subjugális. Eúntes autem discipuli, fecérunt sicut praecépit illis Jesus. Et adduxérunt ásinam et pullum: et imposuérunt super eos vestiménta sua, et eum désuper sedére fecérunt. Plúrima autem turba straverunt vestiménta sua in via: álíi autem caedébant ramos de arbóribus, et sternébant in via: turbae autem, quae praecedébant, et quae sequebantur, clamábant, dicéntes: Hosanna filio David, benedíctus, qui venit in nómine Dómini.

Az időben: Midőn Jézus Jeruzsálemhez közeledett és Betfagéba ért az Olajfák hegyéhez, akkor elküldte két tanítványt, mondván nekik: Menjete a helységbe, mely előttetek vagyon és mindjárt találtok egy megkötött szamarat és vele vehétek; oldjátok el és hozzátok ide nekem. És ha valaki nektek szót, mondjátok, hogy az Úrnak szüksége vagyon rájuk; és azonnal elbocsátja azokat. Mindez pedig azért történt, hogy beteljesedjék, amit a próféta jövendölt, mindván: Mondjátok Sion leányának: Íme, a te királyod jön hozzád szelíden, számaron és vehén, a teherhordónak fián ülve. Elmenvén tehát a tanítványok, úgy cselekvének, amint parancsolta vála nekik Jézus. És elhozák a szamarat és vehétek, rájuk tevék ruháikat és őt azokra ültetétek. A nagy sereg pedig teteríté ruháit az úton; mások meg gallyakat vagdalának a fákról és az útra szórák. A népek pedig, amelyek megelőzétek és követék őt, kiáltozának, mondván: Hozsanna Dávid fiának: áldott, aki az Úr nevében jó! (Máté 21, 1—9.)

B) Körmenet

Most a pap tömjént tesz a füstölőbe, majd a nép felé fordulva éneklí:

Pap: Kar:
 V. Pro - ce - dá - mus in pá - ce. R. In nó - mi - ne Chri - sti. A - men.
 Induljunk békével. - Krisztus nevében. Amen.

Erre megindul a körmenet, lehetőleg kimegy a templomból és egy hosszabb úton vonul vissza.

Körmenet alatt a Kar az itt közölt antifónákból egyet vagy többet énekelhet.

(A hivatalos liturgikus könyvek hét antifónát hoznak, de ezek nem kötelezők. Itt csak a három legkönnyebbet és legáltalánosabbat adjuk.)

A sereg virágokkal és pálmákkal jön a Megváltó elé: s a diadalmas győztesnek illő hódolatot mutat be: a népek az Isten Fiát ajkukkal dicsőítik: és Krisztus dicséretére az egekig felhangzanak e szavak: Hozsanna!

Ant.
8.

Óc-cur-runt túr - bae * cum fló - ri - bus et pál - mis
 Red - em - ptó - ri ób - vi - am: et vic - tó - ri tri - umhán - ti
 dí - gna dant ob - sé - qui - a: Fi - li - um Dé - i
 ó - re gén - tes praé - di - cant: et in láu - dem Chri - sti
 * vó - ces tó - nant per nú - bi - la: Ho - sán - na.

Az angyalokkal s a gyermekekkel hűségesek legyünk és a halál legyőzőjének kiáltunk: Hozsanna a magasságban.

Ant.
7.

Cum án - ge - lis et pú - e - ris * fi - dé - les in -
 ve - ni - á - mur, tri - um - pha - tó - ri mór - tis
 cla - mán - tes: Ho - sán - na in ex - cél - sis.

A nagy sokaság, mely az ünnepre egybegyűlt, az Úrnak kiálta: Áldott, aki az Úr nevében jő: Hozsanna a magasságban.

Ant.
4.

Túr - ba múl - ta, * quae con - vé - ne - rat in dí - em fé - stum,
 cla - má - bat Dó - mi - no: Be - ne - dí - ctus qui vé - nit
 in nó - mi - ne Dó - mi - ni: Ho - sán - na in ex - cél - sis.

Kötelező azonban még a körmenet alatt végigénekelni az alábbi himnuszt Krisztus Király tiszteletére éspedig a következőképpen: a Kar elénekli a Gloria Laus-t, és mindnyájan (papság és nép) ugyanazt megismétlik; ezután a Kar énekli a himnusz folytatólagos strófáit, a papság és a nép pedig minden egyes strófa után ismétli a Gloria Laus-t.

Dicsőség, dicséret és tisztelet neked, Krisztus Király, Megváltó: akinek gyermeki üde sereg zengett jámbor hozsannát. — 1. Izrael királya vagy te és Dávidnak nemes sarja: aki az Úr nevében, áldott Királyként jössz. — 2. A magasban téged dicsér az egész mennyei kar: a halandó ember is és minden teremtmény vele együtt. — 3. A zsidó nép pálmákkal jött eléd: mi imádsággal, áhítattal, himnuszokkal veszünk körül téged. — 4. Azok neked, a szenvedni készülőnek rótták le a dicséret adóját: mi neked, az uralkodónak zengünk, íme, éneket. — 5. Azok tetszettek neked, — tessék a mi hódolatunk is: jóságos király, kegyes király, akinek minden jó tetszik.

(Szent Teodulf, orleansi püspök, † 821.)

Gló - ri - a, laus, et hó - nor, tí - bi sit, Rex
Chrí - ste Red - ém - ptor: Cú - i pu - e - ri - le
dé - cus próm - psit Ho - sán - na pí - um.

Mindnyájan ismétlik az egész „Gloria laus“-t.

1. Is-ra - el es tu Rex, Dá - vi - dis et ín - cly - ta pró - les:
Nó - mi - ne qui in Dó - mi - ni, Rex be - ne - dí - cte, vé - nis.

Mindnyájan [Gloria laus.

2. Coé - tus in ex - cél - sis te láu - dat caé - li - cus óm - nis,
Et maortá - lis hó - mo, et cún - cta cre - á - ta sí - mul.

Mindnyájan : Gloria laus.

3. Plebs He-braé-a tí-bi cum pál-mis ób-vi-a- vé-nit:
Cum pré-ce, vó-to, hým-nis, ád-su-mus éc-ce tí-bi.

Mindnyájan : Gloria laus.

4. Hi tí-bi pas-sú-ro sol-vé-bant mú-ni-a láu-dis:
Nos tí-bi re-gnán-ti pán-gi-mus éc-ce mé-los.

Mindnyájan : Gloria laus.

5. Hi pla-cu-é-re tí-bi, plá-ce-at de-vó-ti-o nó-stra:
Rex bó-ne, Rex clé-mens, cui bó-na cún-cta plá-cent.

Mindnyájan : Gloria laus.

E himnusz eléneklése előtt vagy után — amíg a körmenet tart — magyarul is énekelhetünk. Sz. V. U. 77. Megváltó Királyunk elébe megyünk, vagy esetleg 283. Krisztusunk nagy Király első és utolsó versszakát, és a 159. Ó édes Jézus, ég és föld első és ötödik strófáját, vagy a Christus vincit-et (l. 326. o.).

Bevonulásra a Kar éneklí az „Ingrediente“ responsoriumot.

R. Bemenvén az Úr a szent városba, a zsidók gyermekei az élet föltámadását hirdetvén előre, * Pálmaágakat tartva, kiálták: Hozsanna a magasságban. V. Midőn meghallotta a nép, hogy Jézus Jeruzsálembe jön, kimenének elébe. * Pálmaágakat . . .

In-gre-di-ente Dómino in
sánctam civi-tá-tem, Hebraeorum pú-
eri resurrectió-
nem vitae pro-
nun-ti-án-tes.

Cum rá-mis pal-má-rum Hosánna clamá-
bant in ex-cél-sis.

Cum-que audisset pópulus,
quod Jésus veni-
ret Jero-só-lymam: exierunt óbvi-am: é-i.

Cum rá-mis pal-má-rum Hosánna clamá-
bant in ex-cél-sis.

Körmenet végeztével a pap az oltártól a hívek felé fordulva intonálja:

V. Dóminus vobiscum.

Mindnyájan felelik R. Et eum spiritu tuo.

Orémus. Dómine Jesu Christe, Rex ac Redemptor noster, in cujus honorem, hos ramos gestantes, solennes laudes decantávimus: concéde propitius; ut, quocumque hi rami deportati fuerint, ibi tuae benedictionis gratia descéndat, et, quavis daémonum iniquitate vel illusione profligata, dextera tua próte-gat, quos redémit. Qui vivis ...

Urunk, Jézus Krisztus, Királyunk és Megváltónk, akinek liszteletere e pálmaágakkal kezünkben ünnepi dicséretet zengedeztünk: engedj irgalmasan, hogy ahová csak visszük ezeket az ágakat, ott a te kegyes áldásod szálljon le, és a gonosz léleknek minden ármányát és szemfényvesztését eltűzve, a te jobbold védje azokat, akiket megváltott. Aki él és uralkodol ...

Ezután következik a

C) Szentmise

Ebben a szentmisében elmarad a lépcsőima teljes egészében, a mise mindjárt az introitussa kezdődik.

Introitus

Uram, ne vond meg tőlem segítségedet, figyelj reám és oltalmaz meg engem: szabadíts meg az oroszlán torkából, engem, a megalázottat, bölény szarvától. (Zs. 21., 20—22.) Istenem, Istenem, tekints reám: miért hagytál el engem? távol van szabadulásomtól hangos jajveszékélesem, Uram. (Zs. ua. 2.)

Intr. 8.

Dó-mi-ne, ne lón-ge fá-ci-as au-xí-li-um
tú-um a me, ad de-fen-si-ó-nem mé-am
á-spi-ce: lí-be-ra me de ó-
re le-ó-nis, et a cór-ni-bus u-ni-

cor- nu- ó- rum hu- mi- li- tá- tem mé- am.

Ps. Dé- us, Dé- us mé- us, ré- spi- ce in me,* quá- re me dereli-
quísti? lónge a salúte méa vérba deli- ctó- rum me- ó- rum.

Ismétlendő a „Dómine, ne lónge“ a Ps.-ig.

Vagy könnyebb zsolnártónusban:

Intr. 8.

Dó- mi- ne, ne lónge fácias auxili- um tú- um a me, ad
de- fensiónem mé- am á- spi- ce: li- be- ra me de ó- re
le- ó- nis, et a córnibus unicornuórum humi- li- tá- tem
mé- am. Ps. Dé- us, Dé- us mé- us, ré- spi- ce in me, quá-
re me dereliquísti? lónge a salúte méa vérba deli- ctó- rum me- ó- rum.

Ismétlendő a „Dómine, ne lónge,“ a Ps.-ig

Oráció. Omnipotens sempitérne Deus, qui humano generi ad imitandum humilitatis exemplum, Salvatorem nostrum carnem sumere, et crucem subire fecisti: concede propitius; ut et patientiae ipsius habere documenta, et resurrectionis consortia mereamur. Per eúdem Dóminum . . .

Lectio Epistolae beati Pauli Apóstoli ad Philippenses. (2, 5—11.)

Fratres: Hoc enim sentite in vobis, quod et in Christo Jesu: qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo: sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem

K ö n y ö r g é s. Mindenható örök Isten, aki az emberi nem számára az alázatosság követendő példajaként megengedted, hogy Úrvöztönök testet öltösn és keresztalált haljon, engedd meg kegyesen, hogy az ő békettűrését követhessük és így feltámadásának részesei lehessünk. Ugyanazon a mi Urunk . . .

Szentlecke Szent Pál apostolnak a filippiekhez írt leveléből. (2, 5—11.)

Testvérek: Ugyanazt az érzést ápoljátok magatokban, amely Krisztus Jézusban is megvolt, aki midőn az Isten alakjában volt, nem tartotta az Istennel való egyenlőséget oly dolognak, melyhez erőszakosan ragaszkodjék, hanem

Dóminum factus, et hábitu invéntus ut homo. Humiliávit semetipsum, factus obédiens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod et Deus exaltávit illum: et donávit illi nomen, quod est super omne nomen: ut in nómine Jesu omne genu flectátur caeléstium, terréstrium, et inférórum: et omnis lingua confiteátur, quia Dóminus Jesus Christus in glória est Dei Patris.

kiíresítette önmagát, felvette a szolga alakját, emberekhez hasonló lett és külsejét tekintve úgy jelent meg, mint ember. Megalázta magát és engedelmes lett a halálig és pedig a halálig a keresztfán. Ezért az Isten is igen felmagasztalta őt és oly nevet adott neki, mely minden más név fölött van: hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon: az égieké, a földieké és az alvilágiaké, s minden nyelv vallja az Atyaisten dicsőségére, hogy Jézus Krisztus az Úr.

Graduale

Te megfogtad jobbjomat, tanácsoddal vezetsz, s aztán dicsőségre emelsz. Ű. Mily jó az Isten Izraelhez, azokhoz, kik igazszívűek, Az én lábam mégis majdnem megingott, lépésem majdnem megtántorodott, mert elfogott a gonoszokkal szemben az irigység, amikor láttam a bűnösnek jólétét. (Zs. 72.)

Graduale 4.

1. Te-nu- isti mánum dexteram mé-am: in voluntáte túa de-du-xí-
sti me: et cum glóri- a as-sum-psi-sti me. 2. Quam bónus Ís-ra-el
Dé-us ré-ctis cór-de. 3. Méi áutem péne mó-ti sunt pé-des, péne effúsi sunt
gréssus mé-i. 4. Quia zelávi in pec-ca-tó-ri-bus, pácem pec-ca-tó-rum ví-dens.

Tractus

1. Istenem, Istenem, tekints rédm: miért hagytál el engem?
2. Távol van szabadulásomtól hangos jajveszékelésem.
3. Én Istenem, kiáltok nappal, de te nem hallgatsz meg, kiáltok éjjel is és nyugtot nem találok.
4. Te pedig ott lakol a szent helyen és Izrael dicsér téged.
5. Benned bíztak atyáink: bíztak és te megszabadítottad őket.
6. Hozzád kiáltottak és megszabadultak, benned bíztak és meg nem szégyenültek.
7. Én azonban féreg vagyok, nem ember, embereknek csúfja, népnek útálata.
8. Aki csak lát, mind gúnyt úz belőlem, félrehúzza ajkát, fejét csóválgatja.
9. Aki Úrban bízott, mentse meg őt, szabadítsa meg, ha kedvét leli benne.
10. Néznek rám, bámulnak engem.
11. Szétoztották egymás között ruhámat, és köntösömre sorsot vetettek.
12. Szabadíts meg az oroslán torkából engem, a bölény szarvától.
13. Ti, akik féltétek az Urat, dicsérjétek őt, Jákob minden ivadéka, magasztaljátok őt.
14. Az Úrról beszélek az eljövendő nemzedéknek: az ő igazságát fogják hirdetni az egek.
15. A születendő népnek, mivel az Úr így cselekedett. (Zs. 21.)

Tract.

1. Dé-us, Déus mévs, ré-spi-	ce in me:	quáre me de-	re- li- qui- sti? 2.
2. Lónge a salú-	te mé- a	vérbá delictó-	rum me- ó- rum. 3.
3. Déus meus, clamábo per dí-em, nec	e-xáu-dí-es:	in nócte, et non ad insipién-	ti- am mí- hi. 4.
4. Tu áutem in sán-	cto há-bi-tas:		lá- us Ís-ra-el. 5.
5. In te speravérunt pá-	tres nó- stri:	speravérunt, et libe-	rá- sti é- os. 6.
6. Ad te clamavérunt, et sál-	vi fá-cti sunt:	in te speravérunt, et non	sunt con- fú- si. 7.
7. Égo áutem sum vérmis, et	non hó- mo:	oppróbríum hóminum, et abjé-	cti- o plé- bis. 8.
8. Ómnes qui vidébant me, asper-	na-bán- tur me:	locúti sunt lá-biis, et mó-	vé- runt cá- put. 9.
9. Sperávit in Dómino, erípi-	at é- um:	sálvum fáciat éum, quóni-	am vult é- um. 10.
10. Ípsi véro con-side-	ra-vé- runt,	et	con- spe-xé- runt me. 11.
11. Divisérunt sibi vestimén-	ta mé- a,	et súper véstem méam mí-	sé- runt sór- tem. 12.
12. Líbera me de óre	le-ó- nis:	et a córnibus unicornuórum hūmili-	tá- tem mé- am. 13.
13. Qui tímétis Dóminum, laudá-	te é- um:	univérsum sémen Jácob magnifi-	cá- te é- um. 14.
14. Annuntiábitur Dómino generátio	ven-tú- ra:	et annuntiábunt caéli justí-	ti- am é- jus. 15.
15. Pópulo qui	na-scé- tur,	quem	fé- cit Dó-mi-nus.

**A tractus befejeztével azonnal kezdődik a passió Szent Máté
evangelista szerint**

Passió és evangélium alatt a szentelt pálmát vagy barkát kezünkben tartjuk.

A passió éneklésére és előadására vonatkozó főbb szabályok ezek:

1. Ünnepeyes liturgia keretében (ha a pap cantatumot mond) a passiót három fölszentelt papnak vagy diákonusnak kell énekelnie latinul. A turba részeit — akár egy-, akár többszólamúlag — énekelheti a kar is. (D. A. 4044. ad 2.) A passió éneke alatt a miséző pap a leckeoldalon csendben olvassa a passiót.

2. Ha három külön pap nem akad e célra, akkor a miséző pap a diákonussal és szubdiákonussal éneklí éspedig a miséző a Krisztus szavait az evangélium oldalon. (D. a. 2740 ad 2.)

3. Ha asszisztencia nélkül mond a pap énekes misét, akkor szabad csendben olvasnia a passiót az evangélium oldalán, bár kívánatos volna, hogy végig énekelje az egészet. (D. a 4031 ad 2.) A turbákat ez esetben is énekelheti a kórus.

Míg a pap csendben olvassa a passiót, a kórus Krisztus szenvedéséről szóló énekkel, motettákkal vagy a passió részleteivel kitöltheti az időt.

Gyakorlatilag tehát ez azt jelenti, hogy ha a pap egyedül mond nagymisét, akkor sem ő, sem a kórus nem köteles a passiót énekelni.

Az esztergomi főegyházmegye részére az asszisztencia nélkül mondott énekes misére a Praeerator így rendelkezik: „A misében a passiót a celebrans az evangéliumoldalon olvassa. Ezalatt szabad a passiót a kóruson a nép nyelvén énekelni.“

4. Semmi kifogás alá sem esik, ha a passiót kismisén vagy misén kívül — más ájtatosság keretében — magyarul énekeljük. Dicséretes és kívánatos Krisztus kínszenvedését magyar énekléssel is a hívők szívébe vésni.

A tömeg szavait (a *turbákat*) — hogy az énekkar könnyebben tájékozódhassék — aláhúztuk és sorjában megszámoztuk.

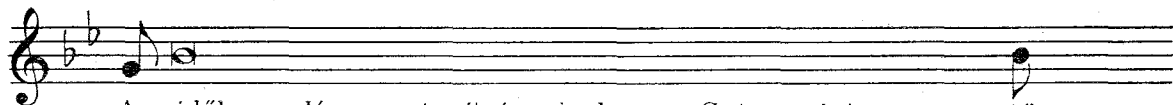
VIRÁGVASÁRNAPI PASSIÓ

C: (Evangelista, kántor)

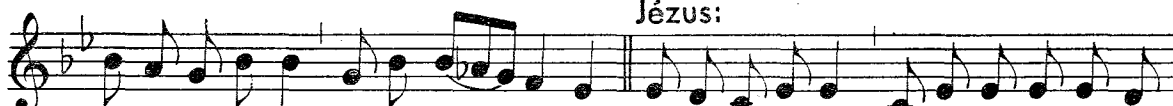
SZENT MÁTÉ szerint

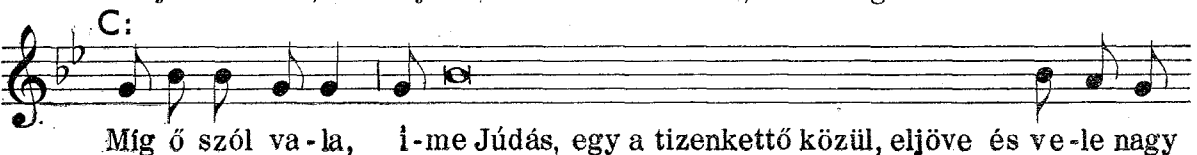
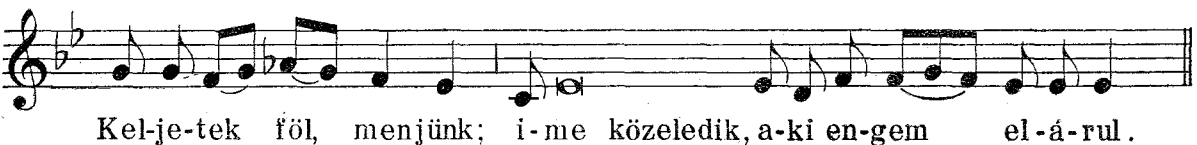
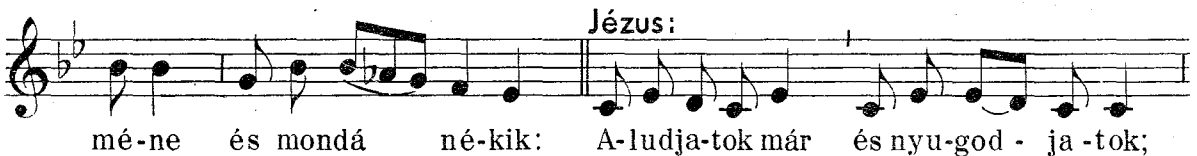
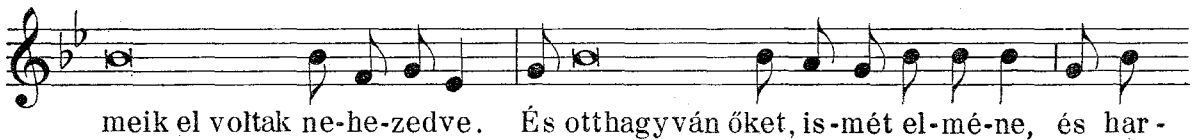
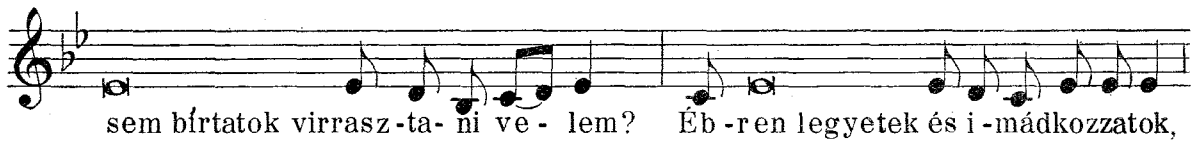

A mi Urunk Jézus Krisztus kin-szen-ve-dé - se Szent Má-té sze-rint.

Az időben Jézus tanítványaival a Getszemáni nevezetű

se-reg, kardokkal és dorongokkal, küldetve a papi fejedelmektől és a nép vé-

ne-i-től. A-ki pedig elárulta őt, jelt adott ne-kik, mondván: A-kit megcsó-

ko-lok, ő az, fogjá-tok meg. És azonnal Jézushoz já-rulván mondá: Üd-vöz-

légy, Rabbi! És megcsóko-lá őt. Jé-zus meg mondá né-ki: Ba-rá-

tom, mi -vég-re jöt - tél? Ak -kor hozzáménének és kezet ve -té -nek Jé-

zus-ra, és meg-ra-ga-dák őt. És íme egy azok közül, kik Jézussal va-

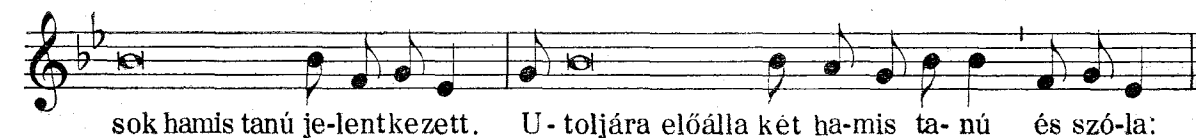
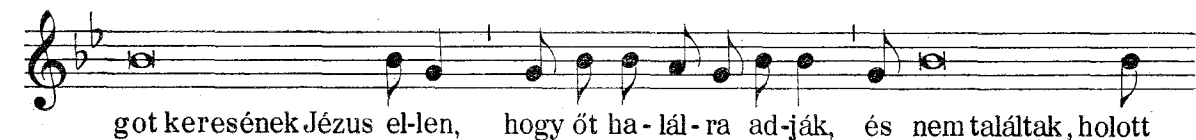
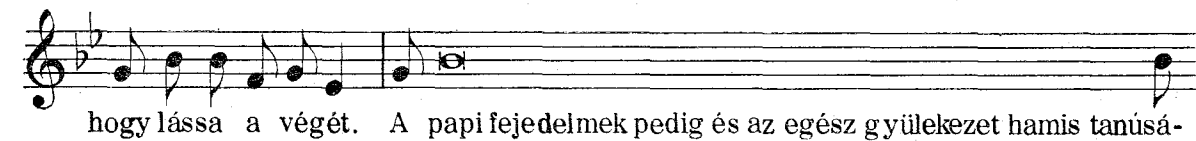
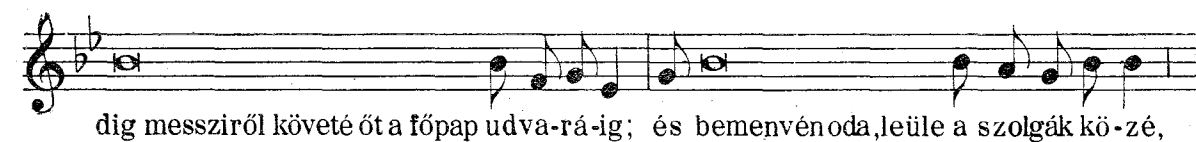
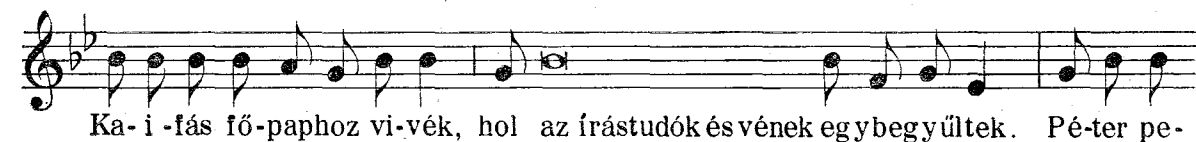
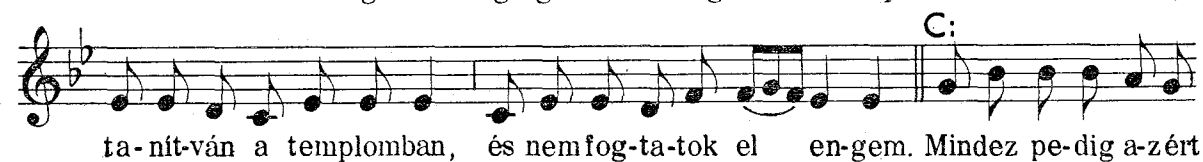
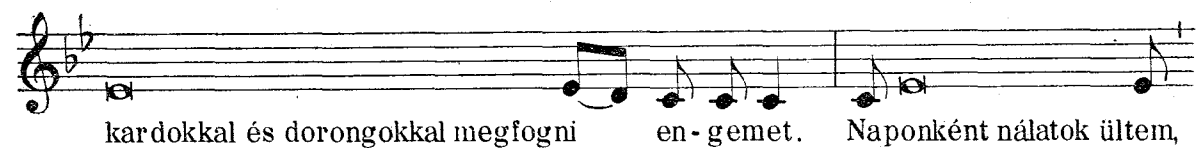
lá -nak, ki -nyujtván ke-zét, kardot rán-ta és rásujtván a főpap szolgájá-

ra, levágá an-nak fü-lét. Er-re mon-dá ne-ki Jé-zus: Tedd visz-

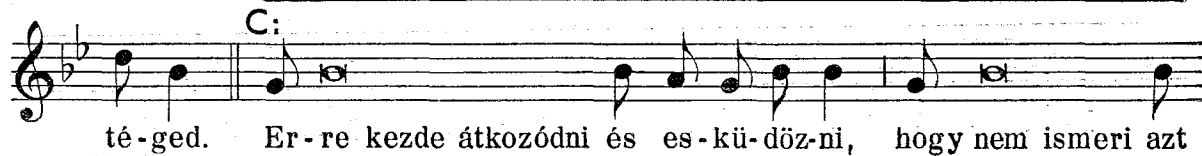
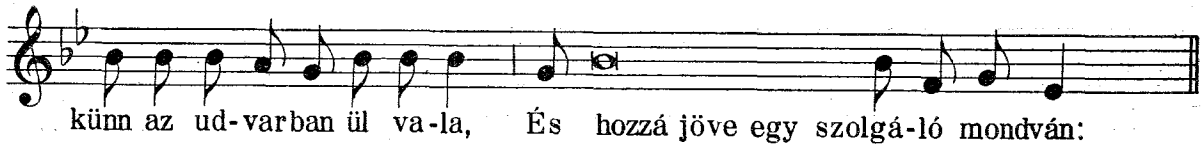
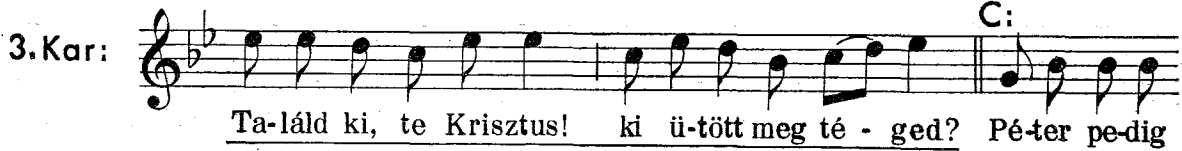
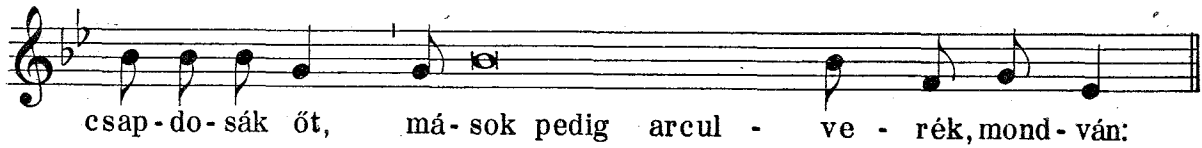
sza he-lyé-be kar-do-dat; mert mindazok, akik fegyvert fognak, fegyver

ál -tal vesznek el. Vagy azt hiszed, nem kér -he -tem A -tyá -mat

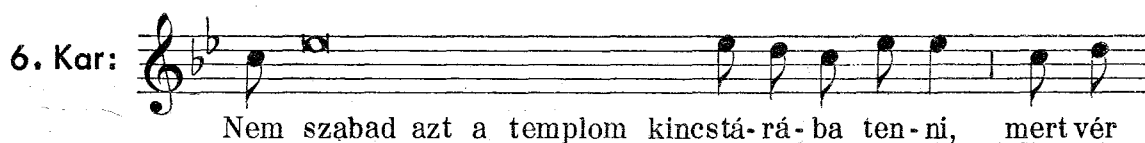
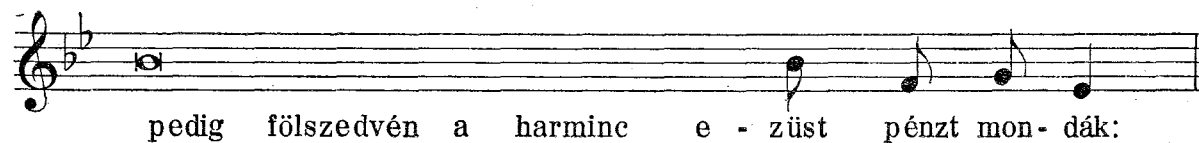
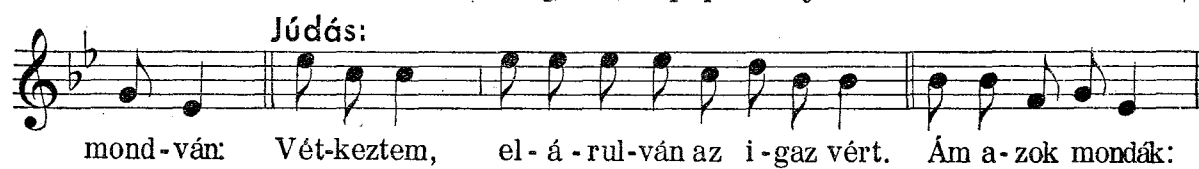
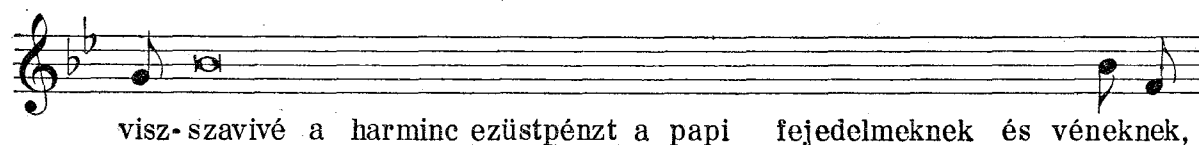
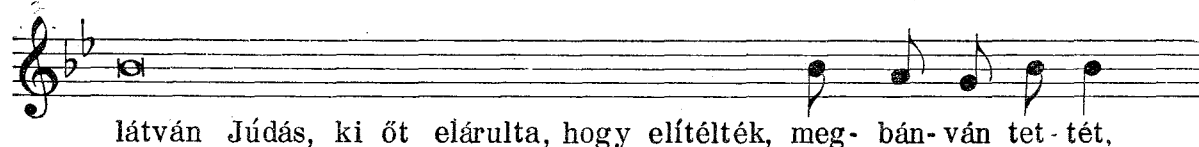
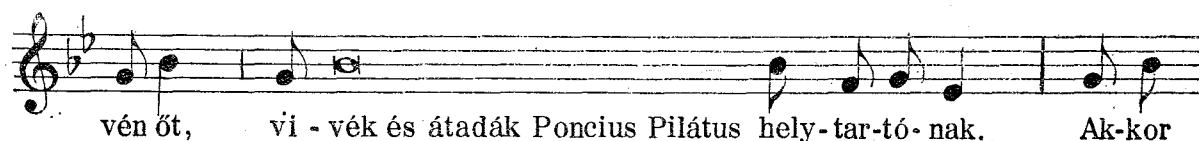
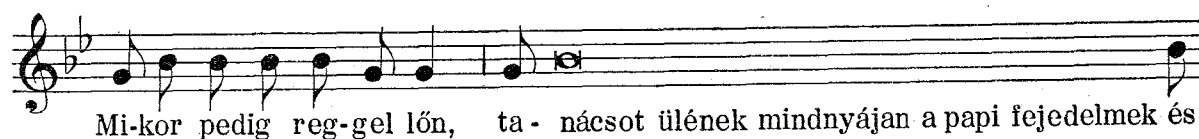
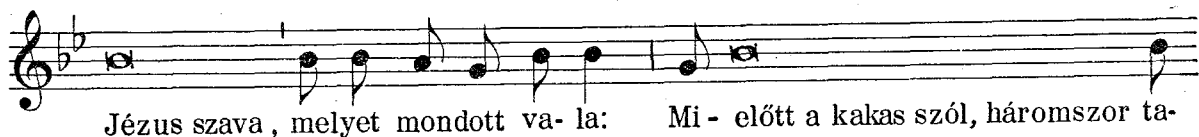
és rögtön adna nekem többet tizenkét ez-red an-gyal -nál? De ak-kor

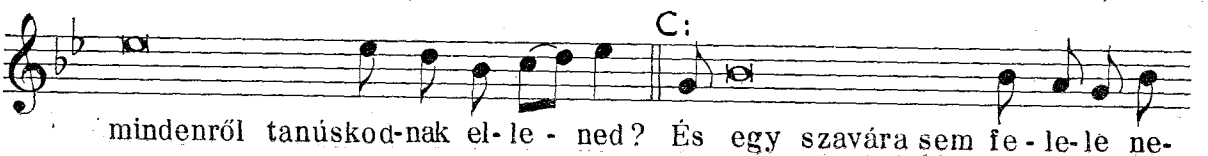
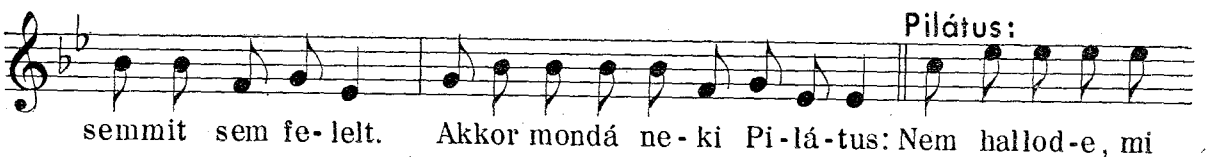
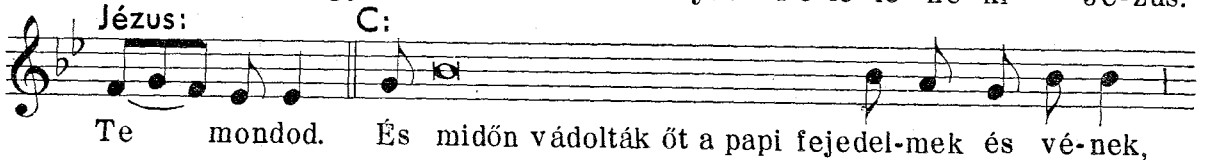
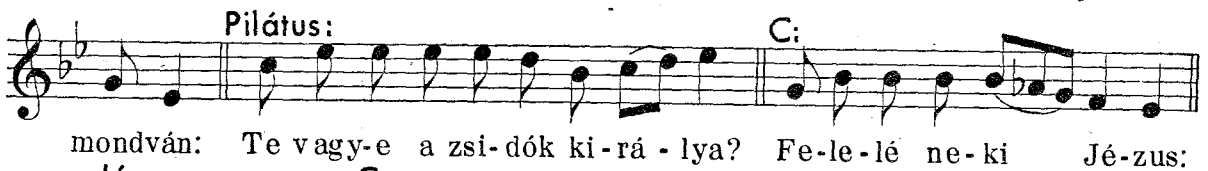
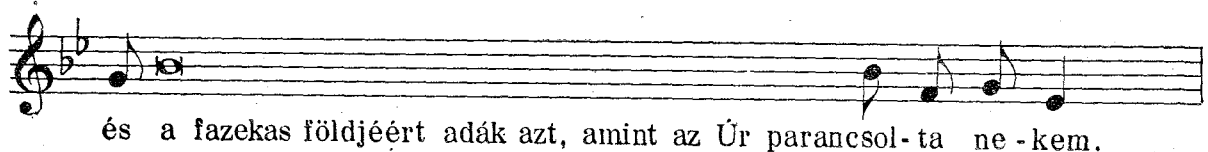
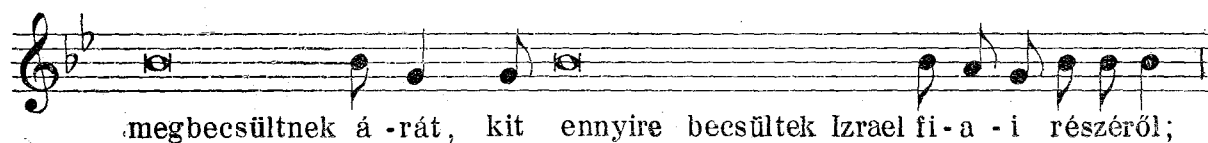
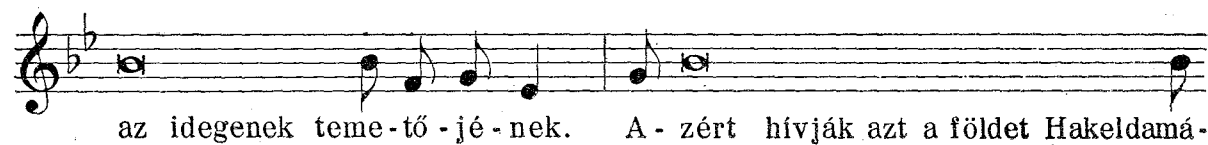
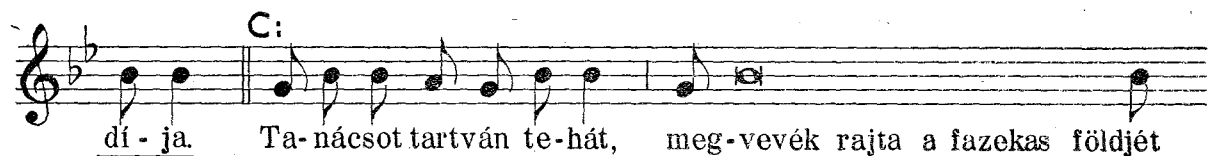

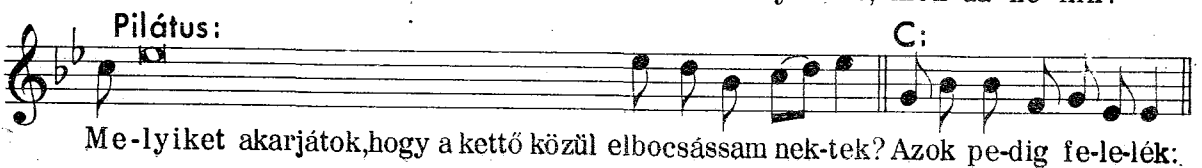
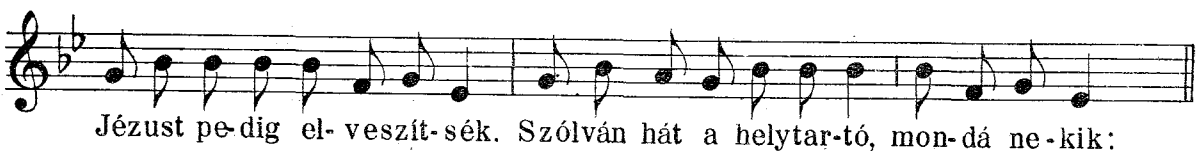
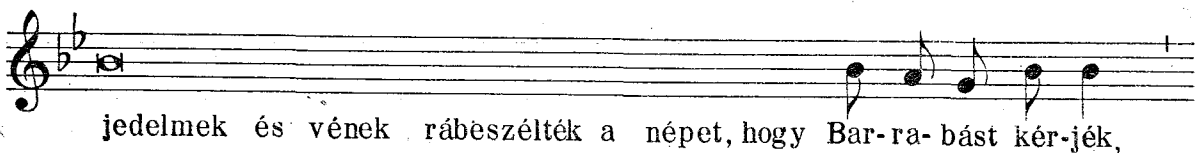
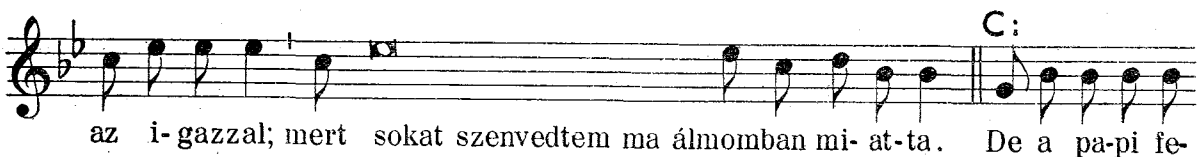
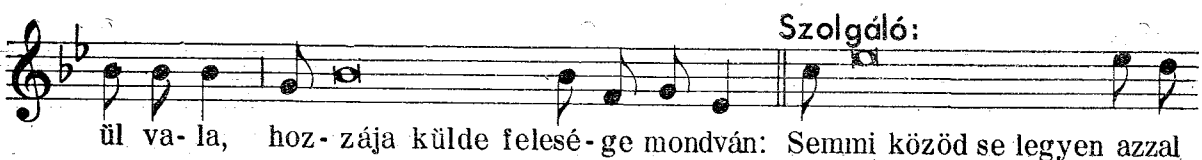
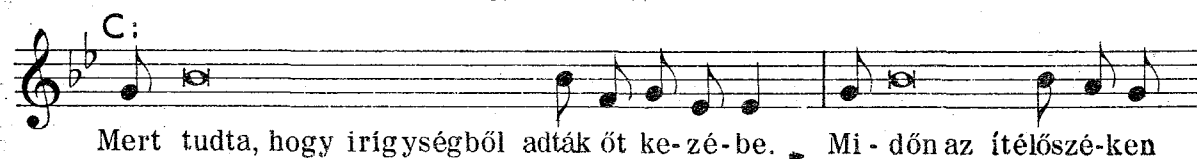
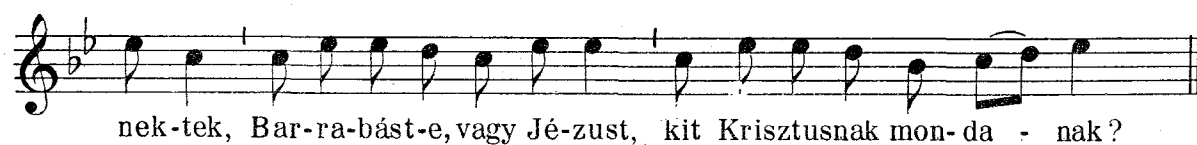
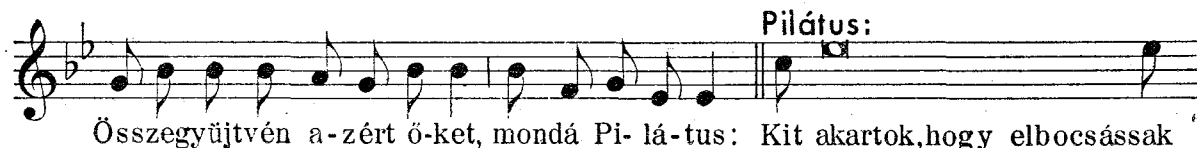
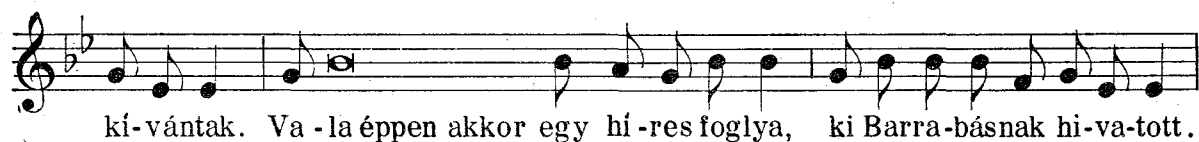
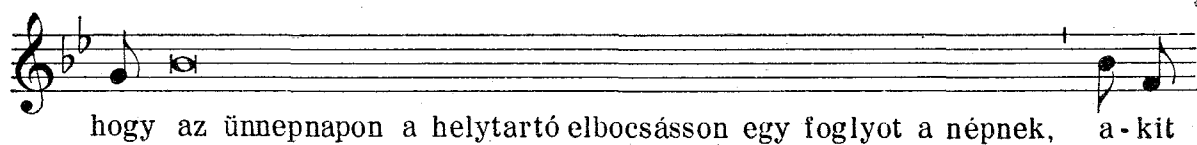
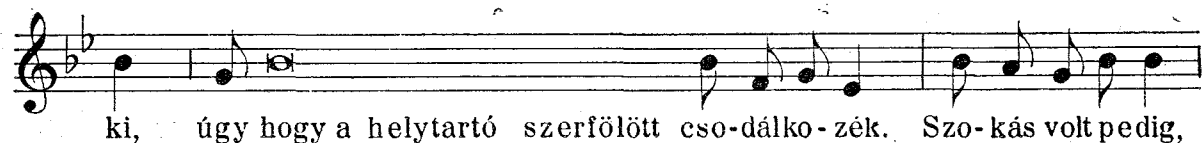
Két tanú:
1. Kar: Ez azt mondta: Le tudom rontani az Is-ten templomát, és há-
 rom nap alatt felépi-te-ni azt. **C:** És fölkelvén a főpap,mondá ne-ki: **Főpap:**
 sem fe-lelsz-e a-zok-ra, mikről e-zek tanus-ko-d-nak? **C:** Jé-zus pe-díg hall-gat
 va-la. **Főpap:** És a fő-pap mondá ne-ki: Megesketlek téged az é-lő Is-ten-re,
 hogy valld meg nekünk, te vagy-e a Krisztus, az Is-ten Fi - a? **C:** Fe-le-lé né-
 ki **Jé-zus:** Te mon-dád; a - zonban mondom nektek: majd egykor lát-
 ni fogjátok az Emberfiát az Isten hatalmának jobbján ül - ni, és el-jön-ni
 az ég fel-hő - i-ben. **C:** Ak-kor a főpap megszaggatá ruhá-it,mondván:
Főpap: Ká-rom-ko-dott; mi szükségünk van még ta-núk - ra? í - me most hallottátok
 a ká-rom-ko-dást. **C:** Mit gon-dol - tok? A-zok pedig felel - vén,mondák:
2. Kar: **C:** Mél-tó a ha-lál-ra. Ak-kor orcájára köpdösének és ököllel

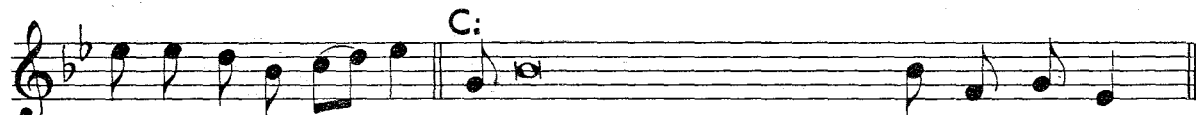

7. Kar: C: Pilátus:
Bar - ra-bást. Mondá ne - kik Pi - lá - tus: Mit csi - nál - junk

 C:
te-hát Jé-zus-sal, kit Krisztusnak mon-da - nak? Fe-le-lé-nek mindnyájan:

8. Kar: C: Pilátus:
Kereszt-re ve-le! Mon-dá ne-kik a helytar-tó: De hát mi

 C:
rosszat cse-le-ke-dett? A-zok meg még jobban kiálto-zá-nak, mondván:

9. Kar: C:
Ke-reszt-re ve-le! Lát-ván tehát Pilátus, hogy semmire

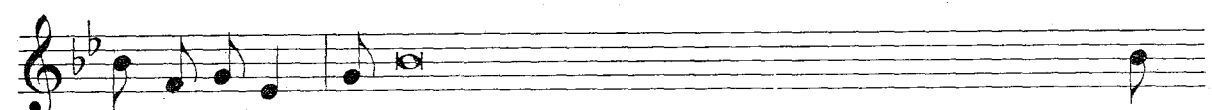
 sem megy, ha - nem annál inkább nő a za-jon-gás, vi-zet ve-vén, meg-

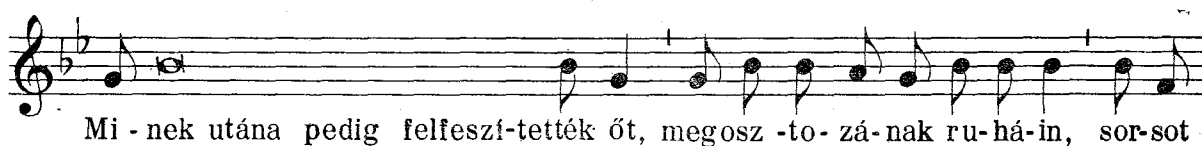
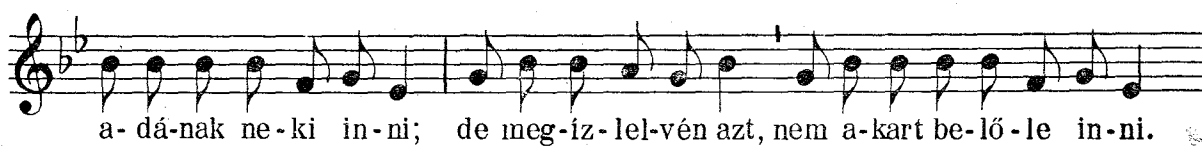
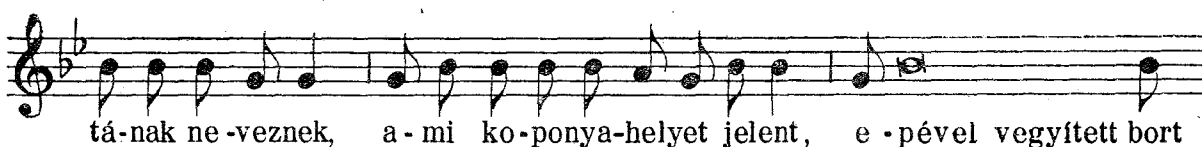
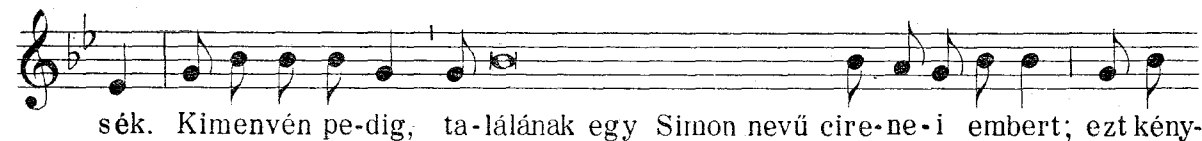
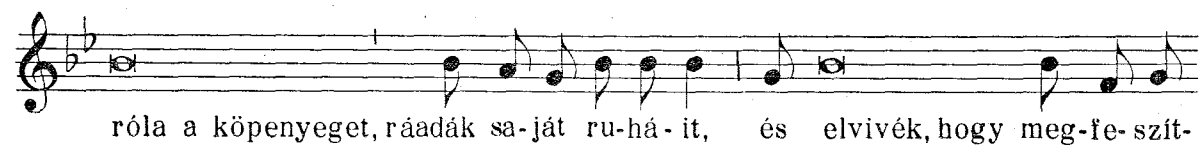
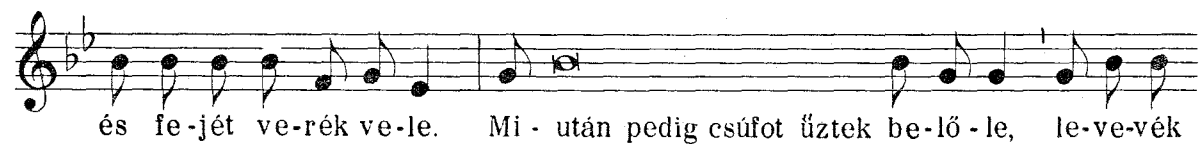
 Pilátus:
mosá kezeit a nép e-lőtt, mondván: Én ártatlan vagyok ennek az

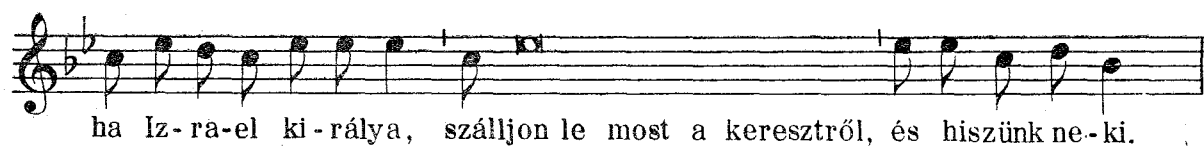
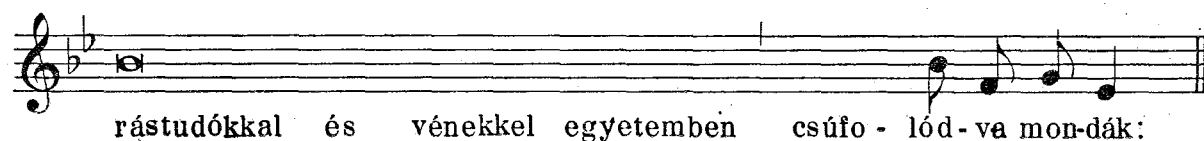
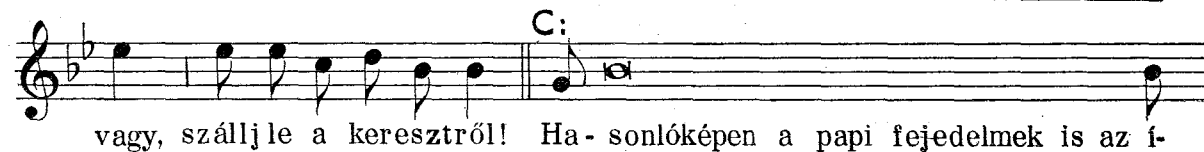
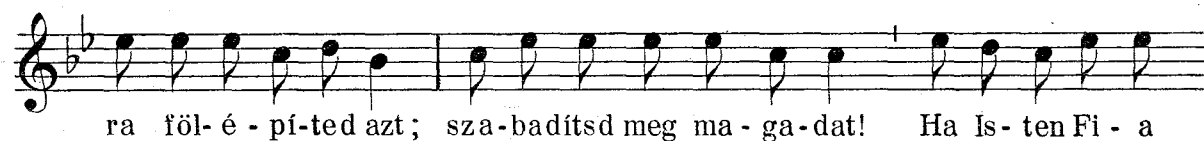
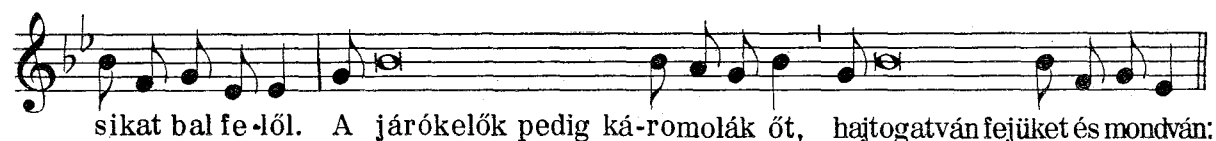
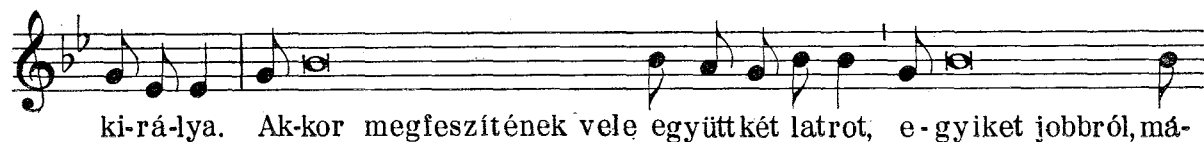
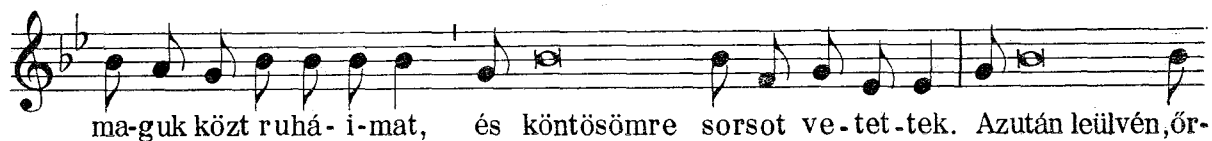
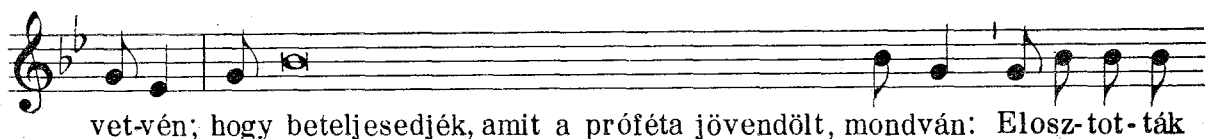
 C:
i-gaz-nak vé-ré-től; ti lás-sá-tok. És felevén az egész nép mondá:

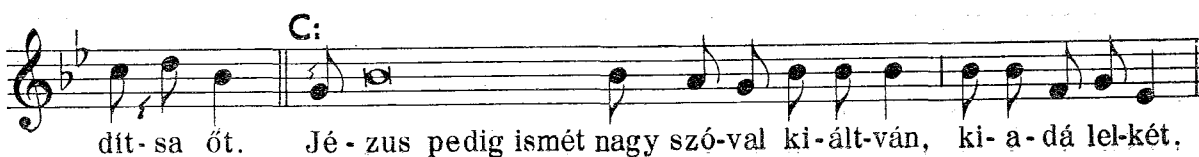
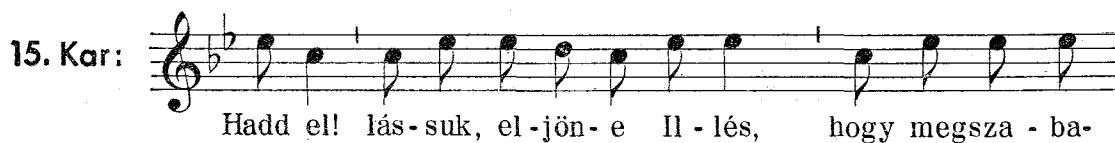
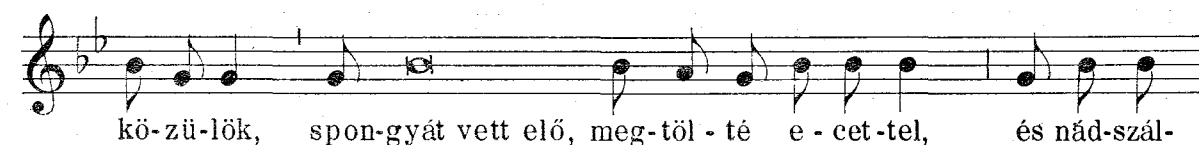
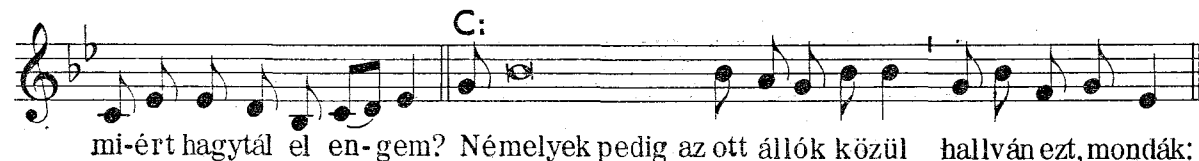
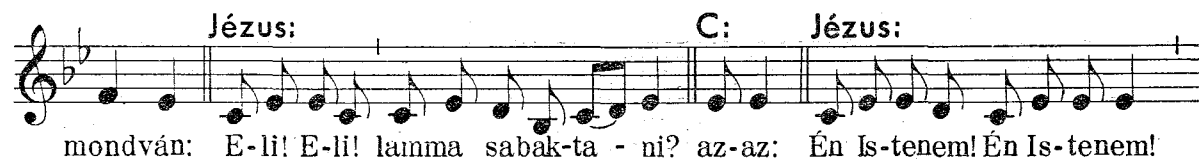
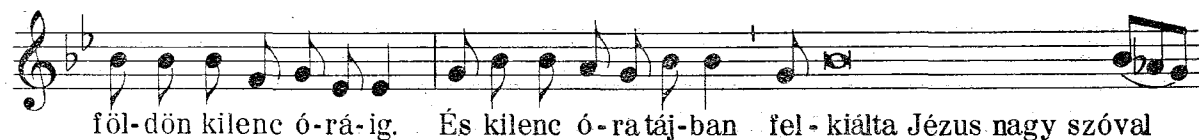
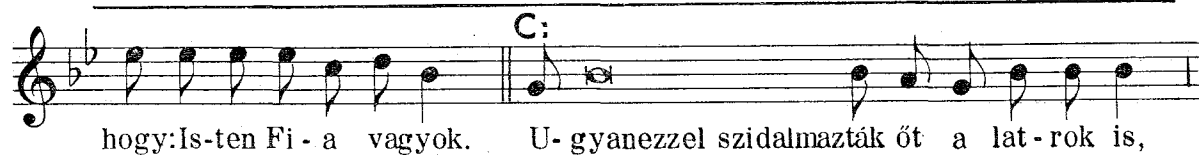
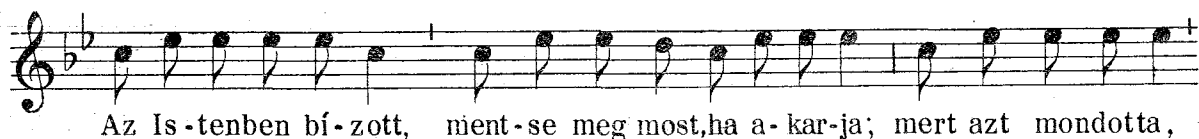
10. Kar: C:
Az ő vé-re mi-rajtunk és a mi gyermeke-in-ken. Erre el-bo-

 esá-tá ked-vükért Bar-ra-bást, Jé-zust pedig megostorozván, átadá nekik, hogy

meg-fe-szít-sék: Ak-kor a helytartó katonái magukkal vivén Jézust a törvény-

*Itt letérdelünk és néhány pillanatig elmélkedünk,
majd folytatjuk:*

C:

Es íme, a templom kárpitja ket-té-ha-sadt, fö-lé-től al-já-ig: és a
föld megindula, a kősziklák megrepedének; és a sír-boltok megnyí-lá-nak,
és sok elhunyt szentnek teste föl-tá-ma-dott; és kijö-vén a sírokból, az
ő feltámadása után bemenének a szent vá-ros-ba, és sokaknak megje-
le-né-nek. A százados pedig és akik vele együtt őrzik vala Jézust,
lát-ván a földindulást és a tör-tén-te-ke-t, i-gen megfélé-m-lé-nek, mondván:

16. Kar: C:

Ez va-ló-ban Is-ten Fi-a volt! So-kan valának pedig ot-
tan asszonyok, messzi-ről nézvén, kik követték vala Jézust Galileából,
szol-gál-ván ne-ki; kik között Mária Mag-dol-na és Mária, Jakab és Jó-
zsef any-ja, és Zebedeus fiai-nak any-ja. Mi-kor pedig este-le-dett,

jö - ve egy zimateai gazdag ember, névszerint József, a - ki maga is tanít-
ványa volt Jé-zus-nak; ez Pi - lá-tus-hoz já-rulván, el-ké-ré Jé-zus
tes-tét. Ak - kor Pilátus megparancsolá, hogy adják ki a testet. És vevén
Jó-zsef a tes-tet, tisz-ta gyolcs-ba ta - ka - rá azt,
és saját új sírboltjába he-lye-zé, me-lyet kősziklá - ba vá-gott va-la;
és nagy követ gördített a sírbolt ajta-já - ra és el-mé - ne.

Passió után a pap intonálja a Credót és folytatódik a szentmise a szokott módon.

Offertorium

Gyalázatot és nyomorúságot szenved a szívem: kerestem, aki szánakoznék rajtam, de nem akadt senki sem: kerestem, aki vigasztaljon engem, de senkit sem leltem: sőt enni nekem epét adtak, és szomjúságomban ecettel itattak. (Zs. 68, 21—22.)

Offert.
6. Im-pro- pèrium expectávit cor méum et mi- sé- ri- am:
et sustinui qui simul contristarétur, et non fú- it. Con-so-
lántem me quaesívi, et non in- vé- ni: et dedérunt in éscam
méam fel, et in siti méa potavérunt me a- cé- to.

Communio

Atyám, ha el nem múlhatik e pohár anélkül, hogy ki ne igyam, legyen meg a te akaratod. (Máté 26, 42.)

Comm
6.

Pá-ter, si non pótest hic cálix transire, nísi bí- bam il- lum :
fi- at vo- lún- tas tú- a.

Posteommunio. Per hujus, Dómine, operatiónem mystérii: et vitia nostra purgéntur, et justa desidéria compleántur. Per Dóminum . . .

Áldozás utáni imádság. E misztérium hatása törölje el, Urunk, bűneinket és teljesítse igaz kívánságainkat. A mi Urunk Jézus Krisztus . . .

Áldás után a pap nem imádkozza az utolsó evangéliumot, hanem azonnal elvonul az oltártól.

NAGYCSÜTÖRTÖK

(Feria quinta in Cena Domini)

Az ünnep tárgya. A legméltóságosabb Oltáriszentség szerzésének a napja, az utolsó vacsora emlékezete. Erre vonatkozik a szentmise lectiója, evangéliuma és a lábmosás szertarlása. De átszővi az ünnepet az Úr Jézus közeli szenvedésének a hangulata is (a szentmise változó énekei, oltárfosztás, a papi zsolozsma — lamentációk — énekei). Ezenkívül az ősegyházban ezen a napon tartották a megkeresztelendőknél az utolsó vizsgálatait (scrutinium) és szent olajjal megkenték őket (innen az olajszentelés a püspöki székesegyházakban), és ezen a napon fogadták vissza a nyilvános vezeklőket.

Vallásos jelentése. 1. Gondolatban menjünk el az utolsó vacsora termébe, hálás szívvel vegyük magunkhoz az Úr szeretetének zálogát, az élet kenyerét és borát. 2. Az apostolok lábát mosó Krisztustól tanuljunk alázatos szolgálatot embertestvéreinkkel szemben. 3. Meleg részvétellel és együttérzéssel kísérjük az Urat az Olajfák hegyére és virrasszunk mellette, aki érettünk vérről verítkezett.

Szertartása

Templomokban és nyilvános kápolnáknál ma csak egy mise mondható, mégpedig este 5 és 8 óra között. Szentmise közben papság és hívek közösen járulnak a szentáldozáshoz.

Orgona nem szól a mise alatt (az esetleges ünnepélyes püspöki bevonulás alatt sem), csak a Glória intonálása után, amikor a csengők és harangok is megszólalnak, majd elnémulnak egészen a nagyszombati Glóriáig, s addig ezeket a kereplők helyettesítik.

Azokban a templomokban, ahol a nagypénteki sirbatételt is végzik, a nagycsütörtöki szentmisében két nagy ostyát konsekrál a pap: az egyikkel most a csütörtöki mise alatt megáldozik, a másikat egy kehelyben megőrzi a nagypénteki sirbatételre. (Nagypénteken a pap is kisostyával fog áldozni!)

A pap segédletével a templomon keresztül processzióban vonul az oltárhoz. Közben a Kar éneklí az introitust.

Introitus

Mi pedig dicsekedjünk a mi Urunk Jézus Krisztus keresztijében, akiben vagyunk üdvösségünk, életünk és feltámadásunk: aki által megáldattunk és megszabadultunk. (Zs. 66, 2.) Irgalmazzon nekünk az Isten és áldjon meg minket; ragyogtassa arcát felettünk és irgalmazzon nekünk. Mi pedig . . . (Gal. 6, 14.)

Intr. 4.

Nos áu-tem * glo-ri-á-ri o-
 pór-tet in crú-ce Dó-mi-ni nó-stri
 Jé-su Chri-sti: in quo est sá-lus, vi-ta,
 et re-sur-ré-cti-o nó-stra: per
 quem sal-vá-ti, et li-be-rá-ti sú-mus.
 Ps. Dé-us misereátur nóstri, et be-ne-di-cat nó-bis:
 * il-lú-minet vultum súum súper nos, et misere-á-tur nó-stri.

Ismétlendő a „Nos autem“ a Ps.-ig.

Ennek az introitusnak is énekelhetjük a szöveget zsoltártónusban, ha a fönt közölt dallam nehéznek bizonyulna.

Intr. 4.

Nos áu-tem glori-á-ri o-pór-tet in cruce Dómi-ni nóstri
 Jé-su Chri-sti: in quo est sá-lus, vi-ta, et re-sur-ré-cti-o
 nó-stra: per quem salvá-ti et li-be-rá-ti sú-mus. Ps. Dé-us
 misereátur nóstri, et be-ne-di-cat nó-bis: il-lú-minet vultum súum súper nos, et misere-á-tur nó-stri.

Ismétlendő a „Nos autem“ a Ps.-ig.

A „Glória“ intonációjára az orgona egy rövid ünnepélyes preludiumot játszik, majd a Kar folytatja a Glóriát az „Et in terra pax“-tól kezdve végig.

A Glóriát még kísérheti az orgona (D. A. 4067 ad 6), utána azonban elnémul a nagyszombati Glóriáig (D. A. 3535 ad 7); de ha tetszik, már a Glóriát is énekelhetjük kíséret nélkül.

Oratio. Deus, a quo et Judas reátus sui poenam, et confessionis suae latro praemium sumpsit, concede nobis tuae propitiationis effectum: ut, sicut in passione sua Jesus Christus Dominus noster diversa utrisque intulit stipendia meritorum; ita nobis, ablato vetustatis errore, resurrectionis suae gratiam largiatur: Qui tecum vivit et regnat...

R. Amen.

Lectio Epistolae beati Pauli Apostoli ad Corinthios.
(1. 11, 20—32.)

Fratres: Conveniéntibus vobis in unum, jam non est Dominicam cenam manducare. Unusquisque enim suam cenam praesumit ad manducandum. Et alius quidem esurit: alius autem ébrius est. Numquid domos non habetis ad manducandum et bibendum? aut ecclesiam Dei contemnitis, et confunditis eos, qui non habent? Quid dicam vobis? Laudo vos? In hoc non laudo. Ego enim accépi a Domino, quod et tradidi vobis, quoniam Dominus Jesus, in qua nocte tradebatur, accépit panem, et grátias agens fregit, et dixit: Accipite, et manducate: hoc est corpus meum, quod pro vobis traditur: hoc facite in meam commemorationem. Similiter et cálicem, postquam cenavit, dicens: Hic calix novum testamentum est in meo sanguine: hoc facite quotiescúmque bibetis, in meam commemorationem. Quotiescúmque enim manducabitis panem hunc, et cálicem bibetis: mortem Domini annuntiabitis donec veniat. Itaque quicúmque manducaverit panem hunc, vel biberit cálicem Domini indigné, reus erit corporis et sanguinis Domini. Probet autem seipsum homo, et sic de pane illo edat, et de cálice bibat. Qui enim manducat et bibit indigné, júdicium sibi manducat et bibit: non dijudicans corpus Domini. Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles, et dormiunt multi. Quod si nosmetipsos dijudicáremus, non útique judicáremur. Dum judicámur autem, a Domino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur.

Könyörgés. Isten, akitől Júdás is megkapta bűnének büntetését és a lator is bünbánatának jutalmát: engedj érezniünk irgalmad hatását, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus, amint a szenvedése közben mindkettőjüknek megadta az érdemüknek megfelelő különböző díjat, úgy távolítsa el tőlünk a régi ember tévelygéseit és adja meg nekünk föltámadása kegyelmét: Aki veled...

Szentlecke Szent Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt leveléből. (1. 11, 20—32.)

Testvérek: Midőn egybegyűltök, ez már nem az Úr vacsorájának evése; mert kiki a saját vacsoráját veszi elő, hogy megegye. És az egyik éhezik, a másik meg dőzsöl. Vajon nincsen-e házatok az evésre és ivásra? Vagy megvetitek Isten egyházát és megszegyenítitek azokat, akiknek nincsen? Mit mondjak nektek? Dicsérjétek-e titeket? Ebben nem dicsérlek! Mert én az Úrtól vettem, amit közöltem is veletek, hogy az Úr Jézus azon az éjszakán, amelyen elárultatott, vevé a kenyeret és hálát adván, megtöre és mondá: Vegyétek és egyétek, ez az én testem, amely érteket adatik; ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. Hasonlóképpen a kelyhet is, miután megvacsorált, mondván: Ez a kelyh az újszövetség az én véremben; ezt cselekedjétek, valahányszor isszátok, az én emlékezetemre. Mert valahányszor ezt a kenyeret eszitek és ezt a kelyhet isszátok, az Úr halálát hirdelitek, míg el nem jő. Aki tehát méltatlanul eszi ezt a kenyeret, vagy issza az Úr kelyhét, vétkezik az Úr teste és vére ellen. Tehát vizsgálja meg magát az ember és úgy egyék ebből a kenyérből és igyék ebből a kelyhből; mert aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának, mivel nem különbözteti meg az Úr testét. Ezért van köztetek sok beteg és erőtlen és alusznak sokan. Ha ellenben magunkat megítélnők, bizonyára nem ítéltetnők meg. Midőn pedig megítéltetünk, az Úr jenyít meg minket, hogy ne kárhozzunk el ezzel a világgal.

Graduale

Krisztus engedelmes lett értünk a halálig, és pedig a halálig a keresztfán. V. Ezért az Isten is igen felmagasztalta őt és oly nevet adott neki, amely minden más név fölélt van. (Fil. 2, 8—9.)

Grad. 6.

Chri- stus fáctus est pro nobis obédiens ú- sque ad mór-tem,
mór-tem áu-tem crú- cis. V.: Próp-ter quod et Déus exsal- tá- vit
il- lum, et dédit illi nómen, quod est súper ó- mne nó- men.

† Sequéntia saneti Evangélii secúndum Joánnem.
(13, 1—15.)

Ante diem festum Paschae sciens Jesus, quia venit hora ejus, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem: cum dixisset suos, qui erant in mundo, in finem diléxit eos. Et cena facta, cum diabolus jam misisset

† A szent evangélium szakasza Szent János szerint.
(13, 1—14.)

A húsvét ünnepe előtt, tudván Jézus, hogy eljött az órája, midőn átmenjen e világból az Atyához, mivel szerette övéit, akik e világban valának, mindvégig szerette őket. És a vacsora alkalmával, mikor az ördög

in cor, ut tráderet eum Judas Simónis Iscariótae: sciens quia ómnia dedit ei Pater in manus, et quia a Deo exívit, et ad Deum vadit: surgit a cena, et ponit vestiménta sua: et cum accepisset línteum, praecínxit se. Deinde mittit aquam in pelvim, et coepit lavare pedes discipulórum, et extérgere línteo, quo erat praecínctus. Venit ergo ad Simónem Petrum. Et dicit ei Petrus: Dómine, tu mihi lavas pedes? Respóndit Jesus, et dixit ei: Quod ego fáció, tu nescis modo, scies autem póstea. Dicit ei Petrus: Non lavábis mihi pedes in aetérnum. Respóndit ei Jesus: Si non lávero te, non habébis partem mecum. Dicit ei Simon Petrus: Dómine, non tantum pedes meos, sed et manus, et caput. Dicit ei Jesus: Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. Sciébat enim quisnam esset qui tráderet eum: proptérea dixit: Non estis mundi omnes. Postquam ergo lavit pedes eórum, et accépit vestiménta sua: cum recubuisset íterum, dixit eis: Scitis quid fécerim vobis? Vos vocátis me Magíster et Dómine: et bene dicitis: sum étenim. Si ergo ego lavi pedes vestros, Dóminus et Magíster: et vos debétis alter altérius lavare pedes. Exémplum enim dedi vobis, ut quemádmóduum ego feci vobis, ita et vos faciátis.

már szívébe sugallta az iskarióti Júdásnak, Simon fiának, hogy elárulja őt; tudván, hogy mindent kezébe adott neki az Atya és hogy az Istentől jött ki és az Istenhez megyen: fölkele a vacsorától, leteleve felső ruháit és bevén egy kendőt, maga elé köt; azután vizet önt a mosdótálba és mosni kezd a tanítványok lábait és megtörte a kendővel, mellyel körül volt övezve. Odaméne tehát Simon Péterhez. Mondá neki Péter: Uram! te mosod az én lábaimat? Felelvén Jézus, mondá neki: Amit én cselekszem, te most nem érted; de majd megérted azután. Mondá neki Péter: Az én lábaimat ugyan meg nem mosod soha. Felelé neki Jézus: Ha meg nem moslak, nem lesz részed velem. Mondá neki Simon Péter: Uram! akkor hát nemcsak lábaimat, hanem kezeimet és fejemet is. Mondá neki Jézus: Aki meg van mosva, elég neki, hogy lábait mossák meg, akkor egészen tiszta. Ti is tiszták vagytok, de nem mindnyájan. Tudta ugyanis, ki az, aki őt elárulja; azért mondta: Nem vagytok tiszták mindnyájan. Miután tehát megmosta azok lábait és öltette felső ruháit, újra leülvén, mondá nekik: Tudjátok-e, mit cselekedtem veletek? Ti engem Mesternek és Úrnak hívtok és jól mondjátok, mert az vagyok. Ha tehát én, az Úr és Mester megmostam a ti lábaitokat, nektek is mosnotok kell egymás lábait. Mert példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem veletek, ti is úgy cselekedjétek.

Credo nincs, ellenben kívánatos, hogy legyen rövid szentbeszéd.

Lábmosás

A nagyhét megreformált rendje (Ordo instauratus) — amennyiben lelkipásztori szempontok javasolják — megengedi a lábmosás szertartását.

Szentbeszéd után az előre kijelölt 12 férfi a szentélybe vonul (ha esetleg már előzőleg nem ott helyezkedett volna el) és ott a pap egymásután mind a tizenkettőnek megmossa a lábát. A liturgia ezzel akarja szinte kézzelfoghatóan élénk állítani az Úr Jézus nagy parancsát az alázatos, áldozatos szeretetről és e példával akar buzdítani minket a keresztény felebaráti szeretet cselekedeteire.

Amíg a lábmosás tart, a Kar énekelheti a mise communióját, a Dominus Jesus-t (l. 179. o.) vagy a következő antifónát.

„Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket“, mondja az Úr. (Ján. 13, 34.) — Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, Kik az Úr törvénye szerint járnak. (Zs. 118, 1.) — Új parancsolatot...

Ant.
3.

Man-dá-tum nó-vum do vó-bis:* ut di-li-gá-tis
ín-vi-cem, sí-cut di-lé-xi vos, dí-cit Dó-mi-nus.
Ps. Be-á-ti im-ma-cu-lá-ti in ví-a.
*qui ám-bu-lant in lé-ge Dó-mi-ni.

Ismétlendő a „Mandatum novum“ a Ps.-ig.

A lábmosás vége felé kötelező elénekelni a következő antifónát a hozzátartozó verssorokkal. (Ha csak ezt énekelnek a lábmosás alatt, akkor szabad előbb is kezdeni, hogy kitöltsük vele az időt.)

Ant.
6. U - bi cá - ri - tas et á - mor, Dé - us í - bi est.

1. Con - gre - gá - vit nos in ú - num Chrí - sti á - mor.
2. Ex - sül - té - mus et in í - pso ju - cun - dé - mur.

3. Ti - me - á - mus et a - mé - mūs Dé - um vi - vum.

4. Et ex cór - de di - li - gá - mus nos sin - cé - ro.

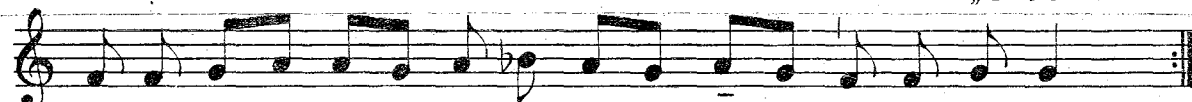
Ismétlendő „Ubi caritas.“

5. Sí - mul ér - go cum in ú - num - con - gre - gá - mur:
6. Ne nos mén - te di - vi - dá - mur ca - ve - á - mus.

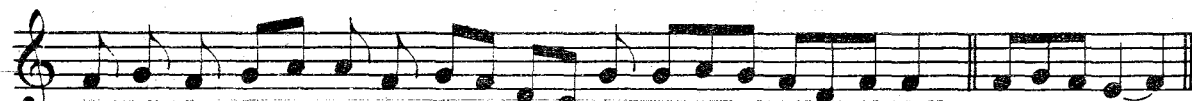

7. Cés - sent jú - gi - a má - lí - gna cés - sent lí - tes.

8. Et in mé - di - o nó - stri sít Chrí - stus Dé - us.

Ismétlendő „Ubi caritas.“

9. Sí - mul quó - que cum be - á - tis vi - de - á - mus.
10. Glo - ri - án - ter vúl - tum tú - um Chrí - ste Dé - us:

11. Gaú - di - um, quód est im - mén - sūm át - que pró - bum.

12. Saé - cu - la per in - fi - ní - ta sae - cu - ló - rum. A - men.

Antifóna. Ahol kedvesség és szeretet, ott az Isten. Összegyűjtött bennünket Krisztus szeretete. — Örven - dezünk és érezzük jól magunkat benne. — Féljük és szeressük az élő Istent. — És őszinte szívből szeressük egymást. — Antifóna.

Midőn tehát egybegyűlünk — Vigyázzunk, hogy lélekben el ne hidegüljünk. — Maradjanak el a rosszindulatú áskálódások és civakodások. — És közöttünk a középben legyen Krisztus, az Isten. — Antifóna.

A boldogokkal együtt lássuk — gyönyörködve a te dicső arcodat, Krisztus, Istenünk: — Mérhetetlen és valódi boldogság ez — Mindörökkön örökké. Amen.

Lábmosás végeztével a pap az oltárnál intonálja:

Pater noster (csendben folytatja, majd hangosan befejezi):

℣. Et ne nos inducas in tentationem.

℞. Sed libera nos a málo.

℣. Tu mandasti mandáta tua, Dómine.

℞. Custodiri nímis.

℣. Tu lavásti pedes discipulorum tuorum.

℞. Opera mánuum tuárum ne despicias.

℣. Dómine, exaudi orationem meam.

℞. Et clamor meus ad te véniat.

℣. Dóminus vobiscum.

℞. Et cum spiritu tuo.

És ne vigy minket a kísértésbe.

De szabadíts meg a gonosztól.

Te meghagyta parancsairól, Uram.

hogy nagyon pontosan tartjuk meg.

Te megmostad lábait a te tanítványaidnak.

Kezed alkotásait ne nézd le.

Uram, hallgasd meg könyörgésemet.

És kiáltásom jusson el hozzád.

Orémus. Adésto, Dómine, quaesumus, officio servitútis nostrae: et quia tu discipulis tuis pedes lavare dignátus es, ne despicias ópera mánuum tuárum, quae nobis retinenda mandásti: ut, sicut hic nobis exterióra abluuntur inquinaménta; sic a te ómnium nostrum interióra lavéntur peccáta. Quod ipse praestáre dignéris, qui vivis et régnas . . .

℞. Amen.

Könyörögjünk. Kérünk, Uram, állj a mi szolgálatunk mellé: és minthogy te tanítványaid lábát kegyesen megmostad, ne ved meg kezed alkotásait, amiket reánk bíztál; hogy — amint itt a külső szennyet lemostuk, úgy Te mindnyájunknak a bűnét bensőleg is megtisztítsd. Ezt Te magad kegyeskedjél megadni. Aki élsz . . .

Ezen imádság után — vagy ha a lábmosás elmarad, úgy az evangélium, ill. prédikáció után — folytatódik a mise a szokott módon.

Az Úr jobbjá győzelmet szerzett; az Úr jobbjá fölmagasztalt engem: nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Úr tetteit. (Zs. 117, 16—17.)

Offert. 5.

Déx- te - ra Dómini fécit vir-tú-tem, Déxtera Dómini ex- al-
 tá-vit me: non móriar, sed ví-vam et narrábo ó-pe-ra Dó-mi-ni.

22. zsoltár. 2. tónus.

1. Dó-mi - nus páscit me: níhil míhi	dé - est; 1.
2. Ad águas, ubi quiéscam, con-	dú - cit me; 2.
3. Dedúcit per sémitas	ré - ctas 3.
4. Etsi incédam in valle tene -	bró - sa, 4.
5. Vírga túa et báculus	tú - us: 5.
6. Páras míhi	mén - sam 6.
7. Inúngis óleo cápüt	mé - um; 7.
8. Benígnitas et grátia me se -	quén - tur 8.
9. Et habitábo in domo	Dó - mi - ni 9.

A praefationál tonus solemnis-ban felelünk.

Agnus Dei-ben a doná nobis pacem helyett is miserere nobis-t énekelünk.

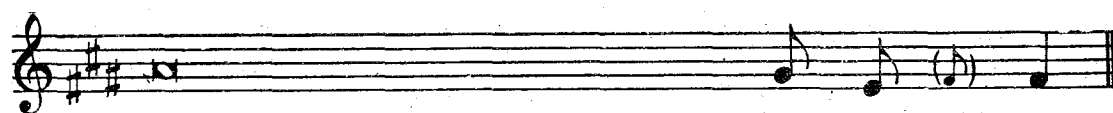
Áldoztatás előtt elmárad a Confiteor és az áldás.

Áldoztatás alatt a Kar énekelheti a communiót a 22. zsoltárral, (kezdődik a 178. o. alján) és más latin vagy magyar szentségi énekeket.

Az Úr Jézus, miután tanítványaival megpacsorázott, megmosta lábaikat és mondá nekik: Tudjátok-e, mit cselekedtem veletek, én, az Úr és Mester? Példát adtam nektek, hogy ti is úgy cselekedjetek. (Ján. 13, 12—15.)

Comm. 2.

Dó-mi - nus Jé - sus, póstquam coe-ná - vit
cum dí - scí - pu - lis sú - is, lá - vit pé - des e - ó - rum,
et á - it íl - lis: Scí - tis,
quid fé - ce - rim vó - bis, é - go
Dó-mi - nus et Ma - gí - ster? E - xém - plum dé - di
vó - bis, ut et vos í - ta fa - ci - á - tis.

1. in páscuis viréntibus cubáre	me	fá	-	cit. 2.
2. réficit áni - - - - -	mam	mé	-	am. 3.
3. propter nó - - - - -	men	mé	-	um. 4.
4. non timébo mala, quía	tu	mé - cum	es. 5.	
5. haec me con - - - - -	so	lán	tur. 6.	
6. spectántibus adversári - - - - -	is	mé -	is. 7.	
7. cálix méus ubér - - - - -	ri -	mus	est. 8.	
8. cúntis diébus ví - - - - -	tae	mé -	ae. 9.	
9. in longíssi - - - - -	ma	tém - po -	ra.	

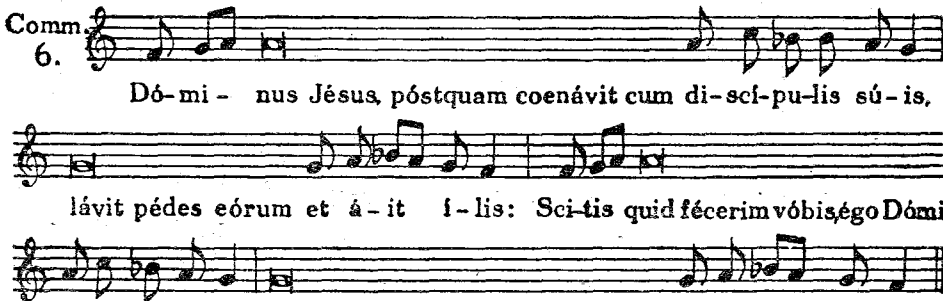
Ismétlendő a „Dominus Jesus”.

22. zsoltár. 1. Az Úr énnékem pásztorom, nincs semmiben hiányom; kövér gyepeken ad helyet tanyáznom. 2. Csendes vizekre terel engemet; és felüdíti lelkemet. 3. Igaz ösvényeken vezérel engemet az ő nevéért. 4. Ha járok is setéltől völgyeken, nem félek semmi bajtól, mert te vagy ott velem. 5. A te védőhúságnod, a te pásztorbotod: vigasztalás nekem. 6. Asztalt terítesz énnékem azok előtt, kik törnek ellenem. 7. Homlokomat olajjal hizlalod, színiültig az én serlegem. 8. Jóságod és kegyelmed követ engem életem minden napjai során. 9. S hajlékom lesz az Úrnak hajlékában hosszú-hosszú időkn át.

A communio egyszerűbb és könnyebb dallama:

Comm. 6.

Dó-mi - nus Jé-sus, pó-stquam coe-ná-vit cum di-sci-pu-lis sú-is,
 lá-vit pé-des e-ó-rum et á-it í-lis: Sci-tis quid fé-cerim vóbis é-go Dó-mi-
 nus et Ma-gi-ster? Ex-ém-plum dé-di vóbis, ut et vos í-ta fa-ci - á-tis.

Postcommunio. Refécti vitálibus aliméntis, quaesumus, Dómine Deus noster: ut, quod témpore nostrae mortalitátis exséquimur, immortalitátis tuae múnere consequámur. Per Dóminum...

Áldozás utáni imádság. Az életadó táplálékkal megerősítve, kérünk téged Urunk Istenünk, hogy amit halandó életünk folyamán teljesítünk, halhatatlanságod ajándéka által elnyerhessük. A mi Urunk...

Áldás és utolsó evangélium elmarad.

Deo gratias után a pap fehér palástot ölt, az oltár lépcsőjén megtömjénezi a kehelyben eltett Oltáriszentséget, majd a vállkendőt magára véve, kezébe veszi a kelyhet és a hívek felé fordul. Erre megindul a körmenet az Oltáriszentség őrzésére (repositio) elkészített oltárhoz.

Körmenet alatt a Kar éneklí a „Pange Lingua” himnuszt.

1. Zengd, nyelv, a dicsőséges test titkát — s a drága vérét, amelyet a világ váltságául — a szeplőtelen méh gyümölcséeként a népek királya kiárasztott.

2. Nekünk adatott, nekünk született szeplőtelen Szűztől — s a világban élve, az Ige magvát hintve —, itt-tartózkodásának idejét csodás szertartással zárta le.

3. Az utolsó vacsora estéjén társaival asztalhoz ülve — megtartva pontosan a törvényt a szertartásos ételekben —, étkül a tucatnyi népnek önmagát adja saját kezével.

4. Az Ige-Test az igazi kenyeret igéjével testté változtatja — s lesz Krisztus vérvé a bor: bár az érzék csőböt mond —, az igaz szív megerősítésére egyedül a hit is elégséges.

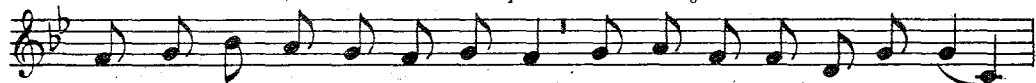
5. Ily nagy szentséget tehát tiszteljük leborulva — és az ó-szöveltség az új ritusnak adjon helyet —; nyújtson a hit pótlékot az érzékek hiányának.

6. Az Atyának és Fiúnak dicséret és ujjongás — üdv, tisztelet, imádság és áldás —; a kettőjüktől származónak egyjórma legyen a dicséret. Amen.

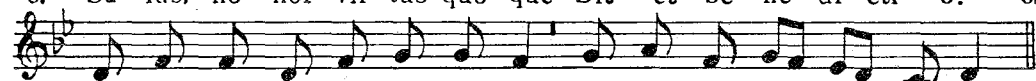
Hymn. 1.

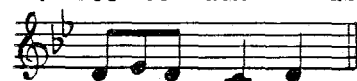
1. Pán-ge, lín-gua, glo-ri-ó-si Cór-po-ris my-sté-ri-um, 1.
2. Nó-bis dá-tus, nó-bis ná-tus Ex in-tá-cta Vír-gi-ne, 2.
3. In su-pré-mae nó-cte coé-nae Re-cúm-bens cum frá-tri-bus, 3.
4. Vér-bum cá-ro, pá-nem vé-rum Vér-bo cár-nem éf-fi-cit, 4.
5. Tán-tum ér-go Sa-cra-mén-tum Ve-ne-ré-mur cér-nu-i: 5.
6. Ge-ni-tó-ri, Ge-ni-tó-que Laus et ju-bi-lá-ti-o, 6.

1. San-gui-nis-que pre-ti-ó-si, Quem in mún-di pré-ti-um 1.
2. Et in mún-do con-ver-sá-tus, Spár-so vér-bi sé-mi-ne, 2.
3. Ob-ser-vá-ta lé-ge plé-ne Cí-bis in le-gá-li-bus, 3.
4. Fít-que sán-guis Chrí-sti mé-rum: Et si sén-sus dé-fi-cit: 4.
5. Et an-tí-quum do-cu-mén-tum Nó-vo cé-dat rí-tu-i: 5.
6. Sà-lus, hó-nor vír-tus quó-que Sit et be-ne-dí-cti-o: 6.

1. Frú-ctus vén-tris ge-ne-ró-si Rex ef-fú-dit gén-ti-um, 2.
2. Sú-i mó-ras in-co-lá-tus Mí-ro cláu-sit ór-di-ne, 3.
3. Cí-bum túr-bae du-o-dé-nae Se dat sú-is má-ni-bus, 4.
4. Ad fir-mán-dum cor sin-cé-rum Só-la fí-des súf-fi-cit, 5.
5. Prae-stet fí-des sup-ple-mén-tum Sén-su-um de-fé-ctu-i, 6.
6. Pro-ce-dén-ti ab u-tró-que Cóm-par sit lau-dá-ti-o.

A - men.

Ennek a himnusznak népi dallamát lásd a Függelékben.

Az Oltáriszentség eltétele után a repositiós oltárnál szentségimádást (szentórát) végzünk, amelynek legalább éjfélig kell eltartania. Ennek mikéntjét a lelkipásztorral beszéljük meg. Sorra vehetjük az ide illő szentségi énekeket és a szenvedő Úr Jézusról szólókat — most persze orgonakíséret nélkül.

Az oltár-osztást a pap csendben végzi el.

A generálbasszusnak, mint általában minden szólamnak, első és fő célja Isten dicsőítése és az emberi lelkek fölemelése. Ahol ez hiányzik, ott igazi szép zene nem létezik”.

(Bach)

„Az én lelkem már nem a Helikon és Parnassus felé irányul, az én lelkem a Tábor és Golgota hegyére vágyik.”

(Liszt)

„Egy orvos van: Krisztus, — és egy orvosság: az örök élet.”

(Liszt)

Az Egyházzal együtt át kell élnem Krisztus drámáját az utolsó vacsorától húsvét hajnaláig.

Hiába van nagycsüörtök írva a naptáromban, ha a húsvéti idő alatt nem voltam egyszer sem Krisztusnál az utolsó vacsora termében, hogy megmossa járadt és poros lábaimat, hogy magamhoz vegyem szeretetének zálogát és az élet borát, hogy magammal vigyem Krisztus virrasztó és halállal szembenező lelkét a kísértések és szenvedések éjjelére, hogy ellessem Krisztus és az apostolok zsolozsmázó énekét, amellyel elindultak a Getszemáni kertbe. (Máté 26. 30.)

Itt van Jézus fehér színben,
Mint melegség a napfényben,
Mint a tűz a forró szénben,
Mint erő a mágneskőben.

(Sz. V. U. 80.)

Hiába némulnak el nagypénteken a harangok, ha lelkemben a szenvedélyek zaja el nem némul és lelkemnek csendjében fel nem megyek a Kálvária tetejére, hogy a kereszt tövébe térdeljek, hogy szeretettel, bánattal és hállával átkaroljam, hogy lelkem minden hűrjával és érzésével elzokogjam Szent Ferencsel: „Imádunk Téged Krisztus és áldunk Téged, mert szent kereszted által megváltottad a világot.”

Királyi zászló jár elől,
Keresztfá titka tündököl,
Melyen az élet halni szállt
S megtörte holta a halált.

(Sz. V. U. 81.)

És hiába zúgnak a feltámadási harangok, és hiába kívánunk egymásnak boldog húsvéti ünnepeket, ha lélekben nem támadunk mi is új életre, ha a tavasz megújuló erejével nem indulunk mi is új lélekvirágzásra, hogy meg hozzuk a Krisztusban való élet gyümölcseit. Hiába harsog az ének: Feltámadt Krisztus e napon, ha mi magunk most Krisztus erejében fel nem támadunk új életre: hogy tudjunk egymásra békével és szeretettel és megbocsátással nézni: hogy tudjunk annyira szeretni és alázatosak lenni, hogy testvéreink lábát is megmossuk és megcsókoljuk: hogy a föltámadás és megvigasztalódás örömkönnyével le tudjuk törölni a kétkedők, a kishitűek, a szenvedők bánatkönnyeit, hogy a föltámadás dicsőségének fényénél lássuk meg az emberi élet golgotaútjait is és a halál „világosságát”.

Krisztus virágunk,
Szép termő águnk,
Feltámadt Krisztus! vigadjunk!
A bűnből mink is támadjunk!

(Sz. V. U. 89.)